

ВІСНИК THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілено - політичний місячник

ЗМІСТ

С. Корнич — Огляд світових подій	1
Д-р М. Кушнір — Від науки до нації	4
Микола Сингаївський — Україно моя	8
В. Давиденко — Фікція радянської влади	9
В. Левенець — Москва, Пейпінг і сили визволення	12
Софія Наумович — Російське „народництво”	15
Л. П. — 14 листів Шевченка	17
I. Левадний — Батько українського театру	18
Кол. уердепіст — Хаос у партії Багряного	20
М. Островерха — Уламки з широкого світу	22
Б. Казанівський — Міжконвенційні конференції ОЧСУ і ОЖ ОЧСУ	25
Документи з того боку	27
Хроніка	28
3 нових книжок	30
3 советського побуту	32

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОВІД
УКРАЇНИ

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — тло і постаті, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о. 2.00
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о. 6.00
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82 1.00		М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272 .... 3.50
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, сторр. 80	0.50	Ф. Б. Корчмарик: Духові впливи Києва на Москву-щину в добу Гетьманської України, стор. 245 4.00
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104 .... 1.50		* Косак-Охримович-Тураш: стор 190, ціна: т. о. 4.00, м. о. 3.00
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о. 5.00
* Історія Русів, стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа 2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210 .... 2.75		П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії) 0.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95 .... 1.00		П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій) 1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о. 4.00		П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій) 1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180 .... 2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370 .... 2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторі- нок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни 1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська держав- ність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215 .... 2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську істо- ріографію, стор 87	1.50	Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112 .... 2.00
А. Княжинський: На дні СССР, стор. 232	2.75	„ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ” — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о. 12.00
У. Самчуць: Чого не гойть вогонь (роман) сторі- нок 288	3.75	В. Гаврилук: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105 2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кушнір: Край і еміграція, стор. 47 .... 0.75
Т. Ерем: Советський акваріом, стор. 142	0.50	М. Острoverха: На закруті, стор. 142 .... 2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторі- нок 154	1.25	М. Острoverха: Великий Василіянин, стор. 48 .... 0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, сторі- нок 44	0.50	М. Острoverха: Гомін здалека, стор. 127 .... 1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Острoverха: Блиски і темряви (спогад), стор. 208 .... 2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Острoverха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32 0.50
В. Гришко: Панславізм в советській історіографії 1 політиці, стор 37	0.25	М. Острoverха: Грозна калини, стор. 132 .... 2.00
Б. Кравців: Людина і воїк (сл. п. Р. Шухевича- Чупринки), стор. 31	0.25	М. Острoverха: Без докору (міркування на мис- тецькі теми), стор. 154, ... 1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох скідньослов'янських націй 2.50
Е. Ліхович: Перевірка наших позицій, стор. 15 .... 0.25		Хосе Орtega - I - Гассет: Вунт мас 2.00
Е. Ліхович: Форма і зміст українських змагань 2.50		
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31 0.25		
П. Мірчук: З моого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50	
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63 1.00		
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25	
П. Мірчук: Українська визвольна справа і україн- ська еміграція	1.00	
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942- 1962, стор. 319	2.00	
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00	
С. Збараєвський: Крути, стор. 104	1.00	
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00	

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine 3.00
N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp. 7.00
N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp. 3.75
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp. 1.50
N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp. 4.50
L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp. 6.00
I. Mirchuk: Ukraine and its People, 280 pp. 3.00
O. Poncharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp. 1.00
W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp. 3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА”! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

ВІСНИК

С. Корніг

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

У травні минуло 25 років від дня підписання Німеччиною капітуляції в другій світовій війні, а у вересні того ж року скапітулювала Японія, хоч ще й досі не підписано мирового договору між воюючими сторонами. Залишилась тільки ніколи Москвою не реєстрована договореність у Ялті і Потсдамі про розподіл світу на райони впливів ЗСА і Москви. В міжчасі наступила зміна фронтів: Німеччина, Австрія, Італія, Туреччина, Японія перейшли на бік західних союзників, а декотрі союзні країни Заходу віддано на поталу комуністам. Холодна війна поміж імперіалістичною Москвою і вільним Заходом продовжується зі зростаючим напруженням в Європі, на Далекому Сході, в Південній Америці та Африці, у формі гарячої війни в Південній Азії та на Близькому Сході.

Обставини склалися так, що якраз у 25-річчя формального припинення другої світової війни, на заклик уряду Камбоджі, ЗСА разом із своїм союзником Південним В'єтнамом поспішили їй з допомогою проти Північного В'єтнаму.

Події в ЗСА і війна в Індо-Китаї

З кінцем квітня розпочався наступ союзних військ — Камбоджі і Південного В'єтнаму з участю американського летунства, артилерії і танків. Союзні війська очистили прикордонні терени Камбоджі від північнов'єтнамського війська і партізанів В'єтконгу, які побудували собі бункери і, користуючись з безпечною санктуаріюм, нападали звідтам на Південний В'єтнам. В руки союзників дістались великі припаси зброї, амуніції і харчів. 3-го червня, промовляючи до народу в телевізії, президент Ніксон заповів до кінця червня вивести з Камбоджі американських вояків.

Нова мілітарна ініціатива ЗСА в Індо-Китаї має також міжнародне значення. Вона свідчить

про зірвання з дотеперішньою політикою пасивної оборони, про зміну тактики в напрямі застосування доктрин Ніксона проти доктрин Брежнєва.

16 і 17 травня в Джакарті (Індонезія) відбулася конференція 11 азійських держав у справі замирення в Південній Азії. В конференції взяли участь представники Індонезії, Австралії, Нової Зеландії, Японії, Південної Кореї, Південного В'єтнаму, Ляосу, Сіяму, Малайської Федерації і Сінгапуру. Конференція обмежилася дипломатичною акцією. Готовість підтримати Камбоджу проти комуністичної агресії виявили тільки Сіям, Південний В'єтнам і Південна Корея. Японія відмовилась займати одностороннє становище. На конференції ухвалено резолюцію з домаганням відновити міжнародну женевську контрольну комісію, складену з Індії, Канади та Польщі, і вибрано з представників Японії, Індонезії та Малайзії комісію в справі замирення у Південній Азії.

Проте, поширення війни в Індо-Китаї зустрічається, як згадано вище, зі зрозумінням і реакцією сусідніх народів. „Дейлі Ньюз” пише, що найбільш потішаючим є повідомлення про те, що сіямський уряд ухвалив прийти з військовою допомогою Камбоджі. Дотеперішні стосунки Камбоджі і Сіяму не були приязними, але там, видно, прийшли до переконання про необхідність співпраці в обличчі небезпеки збоку Китаю і Москви. Цей плян згідний з доктриною Ніксона, яка вважає, що Південна Азія повинна перебрати на себе оборону своєї незалежності.

Після конференції в Джакарті індонезійський президент Сугарто відбув у Вашингтоні наради з президентом Ніксоном. ЗСА не наполягають, щоб Сугарто поспішив з допомогою Камбоджі своїми військами, вважаючи, що Індонезія в

майбутньому може відіграти роль посередника в мирових переговорах. ЗСА свого часу допомогли Індонезії в боротьбі проти Москви, і треба припускати, що президент Сукарто прибув до Вашингтону не для куртуазійної візити, а для узгоднення співпраці.

Поширення війни в Індо-Китаї і вибори до Конгресу в листопаді ц. р. визнали комуністи за найбільш відповідний момент для атаки на Уряд през. Ніксона і захоплення влади демократами й лібералами. В тій цілі комуністичні агенти, використовуючи студентів, гілпі, інспікторів і негрів, організували демонстрації у більшості університетських міст. Демонстрації відбувалися під гаслом негайного виведення військ ЗСА з В'єтнаму. Під час заворушень у Кенті, Огайо, згинуло 2-оє студентів і 2 студентки, коли атакована демонстрантами національна гвардія змушені була стріляти. Більшість демонстрацій супроводилася бійками з поліцією, биттям вікон і нищенням університетського майна.

Тим часом на арену виступила „мовчазна більшість“. 8-го травня вийшли на вулиці Нью Йорку в своїх шоломах будівельні робітники, розігнали студентів і піднесли на ратуші прапор, який був спущений з наказу посадника Ліндзі на честь забитих у Кенті. Друга, 150-ти-січчна маніфестація будівельників і портових робітників відбулася в тому ж Нью Йорку, а кілька днів пізніше в Бофтало. По тих маніфестаціях заворушення тут і там ще відбувались, але вони вже втратили на силі. Останнім часом студенти включилися у передвиборчу кампанію, щоб добитися в конгресі лівої більшості.

Уряд ЗСА довший час стримувався був з доставою замовлених Ізраїлем 125 нових літаків для війни з арабами, які дістають зброю і літаки від Москви. В зв'язку з цим ліберали і „голуби“ в Конгресі домагались припинення вій-

ни в Південній Азії та підтримки Ізраїлю. Ліберали хочуть, щоб Конгрес зв'язав руки президентові Ніксонові так, щоб він не мав свободи маневрування проти ворожих сил в Азії і використовував усі свої права і можливості для перевищення совєтської допомоги, подаваної Єгиптові. Ця подвійна мораль лівих конгресменів не свідчить про те, що їм залежить на мирі і припиненні участі ЗСА в закордонних війнах. Їм ідеється лише про те, щоб ЗСА вийшли з Південної Азії і активно заангажувались на Близькому Сході.

Журнал „Ворлд Ріпорт“ у статті Д. Лоренца старається знайти причини заворушень студентів і гілпі. Він шукає їх у речах реальних та простих і вважає, що одною з основних причин є дозготривала війна у В'єтнамі, яка не дає молоді плянувати своєї кар'єри. Багато молодих людей вступили до коледжів, щоб уникнути покликання до війська. Але не в усіх кампусах вибухали протести і тільки незначна меншість студентів несе відповідальність за нищення майна. У зв'язку з розрухами молоді Уряд став перед проблемою комплектування війська. Президент запроектував покликання добровольців. Це буде коштовна, але необхідна річ.

Вважають також, що студентські заворушення є аномалією нашої доби, проявами здичавіння, а не політичним протестом. І що за племінами „освічених“ вандалів стоять комуністи. Але комуністичні ідеї не є провідними в подібних розрухах. Ціль комуністичних політиків простіша — розпушувати ґрунт для захоплення влади. Щождо гілпі, то це явище, яке не має нічого спільногого зі студентськими заворушеннями, крім хіба борді та гриз, які носять деякі студенти. Гілпі — це щось, як іржа на залізі або кукіль у збіжжі. Це наслідок відставання духового розвитку людства від розвитку цивілізації.

Президент Ніксон усунув з посту секретаря освіти Р. Г. Фінча і на його місце призначив Еліота Л. Річардсона, який має репутацію людини твердого характеру, необхідного для секретаря освіти, щоб приборкати студентську стихію і запровадити порядок у високих і середніх школах. „Де Кріщен Саєнс Монітор“ пише, що значна більшість студентів є досить ду-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

хово зрілою, щоб рішитися на едино можливий політичний курс — тобто тактику спокійного переконування в слушності свого становища і звоїх домагань. Залишається, на жаль, бурхлива меншість, яка старається скерувати політичну діяльність студентів до якихось фантастичних цілей, до „своєї революції”. Тут мусимо додати: революції без ідей і плянів.

Ліві політики і т. зв. „голуби миру” в Конгресі вживають усіх можливих засобів, щоб робити Урядові труднощі. Сенатори Купер і Черч зголосили до Сенату внесок, що заборонив би Президентові фінансування війни у Камбоджі після 30-го червня ц. р. Президент заповів наłożення вета, коли б той внесок був прийнятий.

Перспективи і значення війни ЗСА в Індо-Китаї влучно окреслив конгресмен Джералд Форд у своїй промові в Нешенел Вор Коледжі: „У В'єтнамі, — сказав Форд, — воюємо посередньо з Москвою, яка зі свого боку старається зламати нашу витривалість у боротьбі. Суттєвою частиною її довготермінового пляну є знищення опору вільного світу проти комуністичної неволі”.

Кремль осягнув на цьому шляху певні успіхи. Він защепив частині американського громадянства погляд, що в'єтнамська війна є чимось, що треба бойкотувати. В дійсності є то війна, яку мусять вести ЗСА, поки Південний В'єтнам не матиме можливості повністю перебрати на себе власну оборону. „Якби ми — як то дораджують певні люди — вийшли з тієї війни, поневолення цілого світу комуністами було б не тільки можливе, але й правдоподібне” („Дейлі Ньюз”). В'єтнамізацію війни у Південній Азії вже поставлено на рейки — треба тільки пильнувати її нормального розвитку. Треба подбати, щоб до індокитайського „союзу” долучились Сіям, Ляос, Індонезія, щоб вони перевели спільній наступ на Ганой і змусили його припинити війну. Перемога в Південній Азії є небайдужою передумовою успіху республіканців у листопадових виборах в ЗСА.

На Близькому Сході, де ЗСА заангажовані не безпосередньо, але своїм престижем і політичними інтересами, війна поміж Ізраїлем і арабськими країнами, за якими стоїть Москва, загострюється з дня на день.

Близький Схід

Дипломатичні коментатори звертають увагу на посилення боротьби над Йорданом, на Сінайському півострові і в околиці гори Голан. Рівночасно Москва поважно збільшує військову допомогу Єгиптові, де вже перебуває шість тисяч її пілотів, які охороняють глибинні терени тієї країни і вишколюють єгипетських пілотів.

Президент Ніксон у розмові зі студентською делегацією в Вашингтоні заявив, що район Близького Сходу кипить і готовий вибухнути.

Політичні обсерватори вважають, що одним із важливих чинників по арабському боці є партізанські організації, створені з колишніх мешканців Палестини на чолі з Ель Фатагом, з дуже лівими програмами. Радикальні програми цих організацій виключають можливість будь-яких переговорів з Ізраїлем, який вони прагнуть знищити. Йорданія, майже опанована партізанами, знаходиться в дуже трудній ситуації. Нассер розпочав тепер супроти Ізраїлю тактику, розраховану на його „вичерпання”, стосуючи випади своїх з'єднань і бомбардування позицій вздовж Суезького каналу. Успішні наступи ізраїльських команд причинилися до посилення достав советської зброї, зокрема проти-летунських ракет.

У дипломатичних колах Вашингтону вважають, що Москва і ЗСА стоять напередодні нових переговорів у справі кризи на Близькому Сході. В. Роджерс і московський амбасадор А. Добринін, які недавно відбули зустріч у цій справі, мають знову зустрітися, щоб „шукати нових підстав для розмов”. „Гомін України” в статті „Експансія ССРР на Близькому Сході” еважає, що пляни ССРР щодо Ізраїлю сходяться з плянами ЗСА. ССРР ніколи не піде на ліквідацію Ізраїлю, щоб не обурити проти себе американців жидівського походження та жидів в ССРР. У пляні кремлівських політиків створити на території арабських країн свої бази та контролювані Москвою партізанські загони, щоб пізніше захопити владу та будувати там советський комунізм.

Ситуація в ЗСА і грізні події на Близькому Сході відвертають увагу світу від подій в Європі, яка стоїть в обличчі важливих проблем.

ho brjazgateteca b' hei jhohna, b'janya sa'jap
Tamehnhia tropehna mae samkheni oti, Tlapem-

uijhypo emahyaar y kongch' runjoro gytt'a.

ctuyhy arnmcoc ha'jatkon, skrin s hei uporihen-
yotuue b'j'a hacrythoi, s're o6'apoyrebaria tuo ha-

Kokha nohepejha fopma kintta maria gytt'a

jeholi a upnogoi jopozi.

Brjazgateteca crijomigro y gribi tocgyonk jo upo-

nm kpane jhohna, tuo e ha bepuky cropehna,
hepdes ayxa, i tuo te maybarsa r'm vjemuhne,

olipine maybarsa ha'jatkon, tuo bec s ayxa i
sapo'ay kintta kelye posbntuom, o6imae mlopas

acgojohthna chiptayajiajion, tuo ayx b'j'a camoro

jichinhuu moljau ha cbir s'litareteca s'jarhia
panm b'j'a hpsenepeha. T'h'num orijation harypa-

jlithry ayxa, a jehn ahtunuyeteca b'j'a nbro-

koytepeha s'notchinnu t'zajborashan brody y
jizkorontoi emahentau. Yce b'j'a nohary ychaa-

B'jahnjoly posbntuoy fopma kintta hemae h'je
heperekashan i ekp'itjehnun kinttoboi ehperii,

ki s'orhnn nrbihyashan kinttoboi enjio'o, s
he tropheha horoi pehl ha'lehojihony iljumok-

ta e ujocb' gerasognctohno-gatprikcpre, e nochtii-

y upomy nrujhobashu s'ge'e horoi fopma kint-

gyr monhephihin tripl.

uo a komkony binahayjy ja'alem hororo kintta
trapshn — hencxojolrano. Aje hanjukarhue te,

oyjincia filialojolrano, a jhohna s'orapngtira
boro city — kemaho, trapshn s'beretauu' nji'o-

Pochinhia binodiyhne, uparjohno, s'wep-

cebjomun c'ge' ayx.

banha horox ymoy gytt'a, a'womy maybarsa gn

binashenhu s'ncry matapeii, mokjimbicb' cropeh-

Crijomicti — ne'croboda oujhorsaha aroceti,

ha'jai.

ya'jiekheny binjihono b'j'a c'ntshjia' gojoo i up-

mu'6 bona nrahorinu sakjity a trapshn iayuy,

hamarhotopeha jopshantin jhockpkin crijonomci, tuo

llo'ak jomdy robojina who aytt'a trapshn, tuo

rakjty, hoybarsahn trapshnhn ihctnhnrb.

gotshikn. A' aekri pocjinin b'mahaaatopeha, ak

cege gaspamn r'bitr i sharojopeha ha' pocjininx, ak

tahots metejinkn, g'akjoxon, t'zaxn upnk'apayjopeh-

s'hotkton, hoybarsahn trapshn. 3' kritir kongc-

ae 3'ntkton, hoybarsahn trapshn. 3' kritir kongc-

ao'womy pyky, mu'6 nhytynca brody, tuo'6 nraha-

ba'juna poszjizate jib'i hactnhi Hmeahnn.

a' Ephyppi i Kaccehi binabnji, ake' jinjogke upo-

b'jin kohfepenhi, tuo'6 nraha' Bphah't saabnha ha' ippec-

mekpik r'zettu, terjeribla i paj'lio roctpo k'pntky-

kn ha' Bphah'ta i'joro' mojirine. A' exiaphoni-

mnx heperobopib, aje' norib takrok oco'gneti tra-

Cxjihphoi Hmeahnn, ak npejyamorj tua' ja'ar-

unjumara'ntuohro binshana cytachoro p'eknny

syctphiyi b' Kaccehi, Mitofo' jomaraca morhoro

Bphah'ta gyo'joo yapan hemocrymme crahorbune

U'ja' kahujepa 3axijahpo'j Hmeahnn Bi'jini

p'iajimay.

ari' noxoxatp b'j'a ekchacheli mockoroboro imne-

z'jikejlyebati' jijin' komuhke k'ndosornk upgojien,

b'jibalarj upnijattu' binz'jorjy q'pakte

x'jihpoj' montinu — ii uacnbi'la, 3axjorjy upnijetv sa-

kohfepenhi yahohnhia yahohnhia upnijetv sa-

crohcrhnx binshana' a' apagckomy c'rti, P'mc'ka

mope'm, j'nrnatapeha' a'ctapaxom ha' nompennha mo-

tn. U'epk'ar, a'li' potzamorebi' ha'j' Cep'jsemhnu

cp'koi' m'litapjohi' c'ndj, s'rk'pema' binck'p'orj' q'pko-

H'jehn HATO 3ahenokoeji' sp'ctahnnu m'c'k'or-

hapoh'jix kohfjirktr.

gezheren' ta' herenk'nahna' 3'popi' a' posz'jau' mi'k-

i'homontnica' a' M'j'hocnax a' m'c'k'orck'nm q'pokon

tpyjekhna' y b'm'j'hocnax a' m'c'k'orck'nm q'pokon

tnx z'arrax halj'omoneho q'ak'hna occ'hyt' tn'j-

tn'jehn' HATO in' oo' jh'ih' h'nmehu'olo o'noj'y. Y

tn'jihnn, B' ofijinhu'z' 3'arrax gyo'joo' c'p'ewm'hnu

q'pokon' q'pokon' q'pokon' q'pokon' q'pokon'

~~~~~

B'IA HAYHN AO HAU'

H-p Muñozno Ruyhup

життя. Вона може тільки молитися за об'явлення таємниці, і тому також світ молиться, передбачаючи дальнє життя в ще кращому світі.

Освічена людина завдяки усуспільненню відкриває, що вона успадкувала по предках не лише задатковану ними мисль, а й зарід сумління, і зрозуміла, що вона пов'язана зі своїми батьками обов'язком вдячності та обов'язком дальншого переказу. Історія її вивищувала, щоб вона далі на своїй вершині творила свої дари. Вислідом цієї праці постала нація та її цивілізація, найвищий щабель усуспільнення сумлінь та ідей. Тут знаходить свою повноту людська душа.

**

Не почуваю себе достатньо управненим виголошувати природничі погляди, однак мушу поділитися, коли вже не поглядом, то принаймні підозрінням, що секрет органічного життя стисло пов'язаний з секретом оптичної фізики, застосованим так недавно у фотографії. Тваринна клітина має всі фізичні й хемічні властивості камери-обскури. Не тільки світляне проміння, але й цілість процесу життєвої енергії підпадають тому самому законові репродукції антицинових станів при витворюванні нових творів. Клітина є своего роду енергетичною камерою, з поміччю якої вже не образ, але саме життя перекидається на негатив.

На цю думку наводить книжка І. Н. Шумана „Генеза свідомостей”, в якій автор схоплює це явище в момент, що нас найбільше цікавить, а саме в момент, коли тваринна клітина, розпирана надміром життєвої енергії, переладовує свій надмір на нервову клітину і таким чином здобуває, як у дзеркалі, бачення себе самої, — те, що на думку цього вченого є зав'язком свідомості буття, початком людини. Коли так, то ніщо не стоїть на перешкоді твердженю, що таким самим способом клітина, як людина, перекидає свій образ на плиту вищої органічної формaciї, якою є народ, нація.

Багато для думання дає факт фізіологічної відвертальності образів, які маємо перед очима, при порівнюванні буттів, що в своему розвитку попередили людину і перед нею настають. Те, що вона успадкувала по тварині, свідомість, яка в ній працює в умовах суспільного життя, мусить відвертати в собі так, як сочка, що схрещує проміння. З того, що було позитив-

нуою силою в тварині, як її сліпа стихія, людина в собі приборкує і негує, щоб висунути на чоло життя полюсово-суперечну альтруїстичну засаду. Людина стає негативом тварини і з черги позитивом у відношенні до вищого тіла, яким є суспільність, перероблювана працею духа на національний організм.

Виявляється, що в житті взагалі немає повних антitez у гегелівському дусі. Немає, отже, і повної відвертальності: існують тільки полюси процесів з їх законом полярності. А процеси свідомості, устійноючи почуття і знання полюсів, водночас відкривають, де лежить їх рівник, і відповідно до нього укладаються. З цього приводу камера-обскура в людині, обдарованій свідомістю, є водночас камера-люціда. Бо свідомість тому становить нову епоху в розвитку, що не є вже тільки почуванням, але обіймає ширші обшири буття, не обмежується законами фізики, хемії чи філософії; свідомість відкриває стосунок до надприродного світу і втілює його шляхом етичної і релігійної культури.

Тому рівник цивілізованого світу повинен перебігати непомірно високо позаду поземом тваринного життя. Національна суспільність, як органічне буття, пронизане ідейністю, відбирає зоологічні спадщині суворість тваринного егоїзму і доводить полюсові противенства до гармонії.

Але треба здавати собі справу з факту розвою відвертальності, бо інакше ніколи не дійдемо до ладу з своїм мисленням про різницю, яка виникає між психікою одиниці і державно-зарганізованої нації. Не розуміємо, наприклад, чому свідомість нації, що виявляється в політиці, не може природним способом керуватися тим, що ми вважаємо за чесноту в поступованні одиниці. і навпаки, чому силою одиниці можуть бути ніжність, милосердя, любов, поступливість, пробачення провин. Держава, взагалі політична думка, відповідальна за добро цілості, перекидаючись до цього полюса, заперечувала б себе.

В цьому протиставленні маємо діло з альтруїзмом, як з бігуною лінією суперечності: егоїзму. Але чи можна цей егоїзм порівнювати із тваринним, коли в його основі лежить любов (патріотизм?). Культура доводить ці розбіжності до рівника. Очевидно, що відбувається в міру даних людині можливостей. Найідеалістич-

ніша і найгуманітарніша християнська релігія не може, наприклад, затаврвати війну з її правом убивання, яке вона відмовляє одиниці.

Людський світ будується на суперечностях, вихід з яких мусить бути окуплений пожертвуванням індивідуалістичних претензій. Одуховленій одиниці припадає геройська ролья переборювати егоїзм, і саме в цій праці розростається її індивідуальність.

Прямування до міжполюсової гармонії здійснюється в праці для нації. Примітивні істоти, що однобічно піддаються поривам почування чи доктринах, не можуть здергатись від імпровізування нового ладу. А примітив має в наших часах нагоду для попису. Яскраві приклади таких „прометеївських” поривів маємо перед очима в теорії пролетарських „масовок”, в аристократичних прямуваннях Фр. Ніцше, врешті в комбінаціях цих двох комплексів, погодженіх на ґрунті безбожництва й антиідеалізму поза добром і злом. Виростають з цього підложжя диктатури і тиранії, що комбінують обожнювання вибраної одиниці (як „надлюдини”) з невільництвом мас. „Надлюдиною” є власне новочасна „нація”, в якій ролі одиниці далека від невільництва, і в якій душа гармонізує полюси (звірячості і чесноти) відповідно до етичного „рівника”.

Українська нація мусить устійнити власний шлях для свого розвитку. Тому, думаю, в інтересі української цивілізації лежить добре опрацювання заторкнених тут проблем.

**

Коли мова йде про пізнавання світу, творено-го людиною, треба визначити межу, що відділяє цей світ від світу природи. Не зважаючи на все, що тілесно лучить ті світи, тут мусить зобов’язувати теза, що стосується їх духової протиставленості. Коли в світі природи справи мусять бути розглядані під кутом причин і наслідків, то в світі людського творива мусить знайти начальне місце засада доцільності. Те, що функціонує з участю людської волі, не можна розглядати з детерміністичного становища. Ця засада відповідає фактам, а не тільки релігійному почуттю.

Друга теза стосується людської одиниці в межах твореного нею світу. Людина є мікрокосмом цього середовища. Вистачить її самопочутт

тя, яке висказалося в формулі філософа: „гомо сум ет нігель гумані а ме алісnum ессе путо”. Так, бо людина з Божою поміччю цей світ створила, все є нею передуховане до такого ступеня, що творить у ній одну живу цілість.

Коли воно так, коли все в цьому світі не чуже людині й все віднаходить у ній свій відгомін, то мусимо визнати, як зasadу, що нормальна людина комплектністю своїх творчих і відбірних сил мусить відповідати, як модель, комплектності оцього твору. І навпаки, з некомплектності твору мусимо робити висновок про психічні браки в одиниці. Ідеалом людства є повнота духових сил, урухомлюваних в цілі творення. З цього становища здорована цивілізація буде твором здорової людини, вірної своїй природі і своїй історії.

Як людина творить? Яким способом нав’язується цей оборотовий рух між одиницею й її середовищем?

Спричинником цього руху є думка, стисліше говорячи — дар робити з думки предметний вжиток. Ми **помилляємося**, починаючи історію думки від моменту, коли вона зуміла виразитися як свідомість свого процесу. Історія людської свідомості була б святотатна, коли б не визнавала таємниці Божого дару в постаті **психічної енергії**, якій призначено дороблятися свідомості і можливості її вираження. Думка є витвором тієї енергії, що змагає в людині стати свідомою **волею життя**. Таким способом життя людини стає творенням нового світу, що спирається на духових вартостях.

Сотворіння людського роду не здобуло б в науці епітету „сапієнс”, коли б не одержало дару **об’єктивізувати** те, що йому в душі співає. Людина не видобулася б із свого тваринного імпасу, коли б не зуміла замінити те, що хоче, на якийсь вимінний знак у відносинах з собі покревненими істотами. Поки дійшло до словесної мови, людина добре набідувалася, як передавати свої думки іншим і як чужі від інших відбирати. Очевидно, словесна символіка розпочала епоху людства, але все ж таки не від неї починаються процеси думання. Не можна, наприклад, боярам відмовити дару думання, коли признаємо їм винахідливість.

Поки зродилася мова, були вже певно в ужитку інші способи порозумівання. Нічого

дивного, що людина вважає слово своїм початком і так з ним зжилася, що панує уявлення, що „всі ми думаємо словами”. Але це — омана. Людина думає речами (поняттями про речі), які їй насуває уява.

Повертаю початок людської творчості назад поза слово, щоб штовхнути уяву до посилення в „натуралія”. Слово є вже витвором великого словотворчого мистецтва. Чим воно було для первісної цивілізації, тим є пізніше література, коли особливість народу почала промовляти від себе через одиницю, втасманичену в її духа. А проте, не можна починати історії національного духа від літературних пам'яток. Треба сягати до споду душі, щоб відучитися дивитися на життя крізь літературну призму, чим грішить наша освічена думка. Збірне життя починається глибоко в природі людини, докази чого, так часто легковажні, бачимо тепер у народньому середовищі.

Все, що людина творить, є об'єктивізацією її думки й є її Словом. Родима цивілізація є Словом народу.

Омана, що думаємо словами, походить звідти, що найважливіші виладування своєї думки досягнемо в порозумінні з людьми, отже, думаючи про речі з тієї ділянки, приготовляємо мімохіт словесний вираз своєї думки. Пригадаймо, що, йдучи на розмову з німцем, ми по дорозі одягали свою думку в німецькі словникові шати. Звертаючись до француза, ми працювали в реєстрі французького словника. Готовуючись до публічної промови, укладаємо деякі фрази, очевидно думаючи словами, значить сягаючи до пам'яті по відповідні слова, але думка потім сама знаходить свій словесний визвук, коли тільки ми збудили в собі достатню психічну енергію, щоб приєднати собі слухачів.

Процес думання важко схопити „ін флегрені”, бо думка, вжита для його схоплення, проганяє думку, що має бути предметом обсервації, так, як світло проганяє тіні.

До цієї проблеми треба ще колись повернутись, тут ідеється про підставову проблему процесу творення, а саме про те, що людина шукає об'єктивної форми для своєї думки. Це стає потребою її душі, хоч би початок мало в потребі шукання для себе пожитку. Звідси — творчість безінтересна. Бо інакше людина не знала б

сама, що діється в її душі, задушилася б від на-тиску енергії. Людина виладовується з розкішшю для того самого, щоб з того, що об'єктивно зреалізує, пізнала себе саму. А найважча річ — кінцева мета пізнання.

Людина доходить до тієї мети пізнання себе самої мозольно почерез століття. І важлива річ для пізнання ума, що людина пізнає найперше найвідлегліші речі, надприродні, заки поступово, по довгих зусиллях творення, дійде до пізнання себе самої.

Але доходить до тієї мети не сама, але з поміччю великого суспільного апарату, який доконує виміни думки, спертої на збірному досвіді. Бо людська душа подумана як індивідуальність, формована в збірноті. Одиниця є виробом суспільного життя, не перестаючи бути індивідуальністю. А формує її не тільки мова.

Одиниця в творенні зі суспільством поширює стан свого духового посідання. В цьому об'являється її шляхетна захланність, не філантропія. Духовою власністю є те, чому надається своє „Я”, в чому береться участь, що переживається творчим і відбірним способом. В історії творчості не було такого моменту, коли людина не прагнула б таким чи іншим способом виразити своєї приналежності до „людського” світу на правах взаємного з ним співдіяння. Від моменту, коли людина уявила собі, що вона взята до цього світу як предмет спасіння із замислу і жертви Прометея, — до того моменту, коли сказала собі „крео ерго сум”, це значить, коли відчула, що сама є тим Прометеєм, проминув довгий шмат історії думки, що змагає пронизати таємницю творчості людини.

Цивілізаційне середовище зарівно потрібне творчій індивідуальності, як взаємно індивідуальність потрібна тій цілості. Мислення є психічним процесом, який не вривається в одиниці, але як цивілізаційна функція мусить доконати обороту через середовище, яке дало їй початок. Таким способом одиниця зливається з середовищем в одну цілість, взаємно узалежнену. Без цього обороту запліднюючого уми одиниця не була б здібна снувати з себе творчу думку, а без тієї індивідуальної думки не росла б цивілізація середовища. Цивілізація нарощає допливом того, що одиниці з внутрішньої конечності зачарували в об'єктивний „вираз” своєї

(Закінчення 6-ї ріг)

herminnholu шинамкін япорою kуілтүшоро oғospoty.
Лінблізаряя e цаланхінн өғаӡониң аңчылбі
baқe мекашын ономокъе.

ротобрикін оозы үзін хорхуң түмніж і үзінін
жіла, арх ha3biн kуілтүшоро ніпаше, и то ин-

VI Берінжарыл 360 жылды

a. ғендері — 31 жыра иң ғұлғаптад
БСЕ БАРАТОРПААННЕ ЖИНТІР — БОЛОТЫР АЛДІ,
ЦІЛЕ 3 БІЛІММОДО ИТЕХНІЧІСТІР, ОХОЖІОДІОН
ТҮІЛІ НІРАІОН ОЗЫ Б ҮКПАИШ, ОЗЫ ЖІНДЕ, АЛІС
МОНОДОТЫ ТОКОЖІННІҢ, AKE СОЛОДІЖІЛІГЕ
ОЗЫ ШАХОҚЫЛДЫР СІРІЕМЕНКІРДЕРІ
ІНЕІ 1 ЕРБІОНДІНО-БНБОЛОПААҚОНДЕМІНДЕ

Yrpaqino mox. Yrpaqino mox!
Haғе reжapиn ha cepid: jaғы сіртніpka язі,

lne — minyje tree. lne — 6econgelyr tree.
I totid lipocarana ja certig retce:
mo hphoxoxtar ja karapl a moptinokem enin,
Tyt jekektar, Yrpaqino, tori myzakini enin,
Зінніңшара, зекояхар, Tyt moringa pinni.

Yrpaqino mox. Yrpaqino mox.
Taм, же ғолдіннін 3 азекебір, 3 pyraa, —
оу реppиxaxx саxеп оз кептерекін дінаo,
и о борных 3амоптикаx я же мәтәжерін яғада,
и и о зоғада, и о боржай тиізін діненде,

recl ғoғoны mox, recl tپuorlmo mox,
же 3рeжeнc kdyap яғынн, яғdorин
же 3apbyнніңжек жетін ол яғынн,
же xoғынн я ның heғон, же таxоxа жітар,
B тірін жол наңтілжас: тоғеріса яғодора,

Yrpaqino mox. Yrpaqino mox.
A 3 men tıh Uñuipo — саннан 3or я таҳи,
Tбді соh y неғын qынғынna bodyны,
Tбdоu тінен, аз яғын, я соғын я ноны,
3aryctar, 3rltjanan я 30 төгe emиny.

наxылoкыр eутаран, наxылпұнне еніннан
бек жаxекінш я оғана, я о ғұпнұнн наы —
Мо нocaжекне, спонене я наxын сағы,
жорбынан яи panhi ғұннах яғы,
и ha ғoғe ғаррыя 3 atsa-нпа/я яғы,

YRPAQINO MOX

Muнана Оңшадағыбекн

to білдігеге траңа B жолi ғечіліктіBa траңағылт оо-
Tарнн chocoggan noza huihjijyajipnro траңа-
семомочын, и то же ғoғoк е сініппінн ғoғoпm.
shaxoғынш saulikasjrena rokhnin, як жіннөш мo
baханн y 36iphomy ғoғoк? B тиn locomoапи-
hабиіннux ғeпурик kуілтүшорын, як he лоcомoапи-
hа я a пaделa, и то гарале Bile 36iphomy. Hm же e
bake upodjemy ғyтta ғaлоj 36iphomy. Hm же e
oғeсяj 3иңbliziarlynx 3aғazan, икі траңағылт
hынн mihunn, як опраһиағтеio мoғiity ғиpati
тиn жи опраһиағтеio ғoғoк ғечіліктіBa, и то e
жіазағынш fыhкынн i траңағылт жиа траңағылт т. 38.
bed ғoғoло ocіnok 36iphomy, и то 6epe ha сіде nын-
pirtceя ғoғoло ғoғoни, тaм noctae жиа hovo i he-
ayman, I ne — портa траңағоlo ғyxa, и то ғe зa-ro-
pecom.

cepedjorunne, 3b'зahe сіnіпhинн ғyxobnm hite-
жіазағынш fыhкынн i траңағылт жиа траңағылт т. 38.
bed ғoғoло ocіnok 36iphomy, и то 6epe ha сіде nын-
pirtceя ғoғoло ғoғoни, тaм noctae жиа hovo i he-
ayman, I ne — портa траңағоlo ғyxa, и то ғe зa-ro-
pecom.

kyilтүшорын kpyzi.
кpатnіnхn хеacaj, Bnshabanh x Y 3axijthony
ғечіліктіBa; he же жaжоj miжteran жиа ғemo-
xapaktedp оcoғn i miжmpaжkoreye il 6eэ pelemn
aңctolo mncctelkeя i pefittii, he инпaзhe инjunn
iсhyrahan ha3ajekejol haryn, 6e3yMorojol etnun,
и3: zapepehея iehyrahan ha3aappiпgohoro city,
3. E cythepetah 3 kyilтүшhинн ijeasjanan 3aҳo-
ロюhi мyңctp بeakatnica kpaһnpo pearttihonr;
oltpu-mehn ha pihri-3-mepeя 75-125 pohir i cho-
ak i 3axijthoy фтиocoffii, boha 3tpmymetpca
upotn hoboаачhоl po3antky ғiuppo4hnnix hayr,
2. E бlгигtажo, ha3ajuhnnupkoi сcтemo гy-
co6om, и то e haсмиком я жoйтun;

hoccit i тоғаtеpca ha bipy 3aғaса, жиогtепtca cito-
baha upmimtihno, metntb y gofi paxtqoi ғyнhep-
mн: cheptar ha xnhy upo3temtary, 3fopnypjyo-
1. He мae мaнke жaжhин пnce haуkobi cнtce-

и то фтиocoffia ғoғoмiеBnMy:
Peacymyohn Borhni жиogtепtca, ctreпpкyемo,

(Закінчення 3 нонеғe/тpоlo nicasa)

BОJPIIBIJIHННРКА ФIIOCOFFIA

II-p Muxauiuo Kuywip

В. Давиденко

ФІКЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

У нашій публіцистиці зашепилася утерта формула, яку звичайно приймається на віру, як аксіому. Це — визначення характеру советського режиму: він, мовляв, тримається лише насильством, терористичною машиною КГБ. Проте, чи не Наполеон свого часу слушно стверджував, що багнетами будь-яку владу можна встановити, але сидіти на них довгий час — годі.

Советський режим у його сучасній формі існує вже 53 роки, всадовившись, як павук на павутинні, на дуже складній системі правління, яке назвав її конструктор Ленін „радянською владою — владою робітничих і селянських депутатів”. Однак, концепція влади рад зродилась не у нього — це дуже давня форма влади, яка існувала ще у первісних племен у вигляді „рад старійшин”, яку опрацьовували теоретично ще анархісти-синдикалісти, яка полонила думки Драгоманова в його уявленні самоуправних громад; форма влади, яку пробував був реалізувати в українських степах „батько” Махно і за яку погинули в 1921 році в Кронштадті тисячі моряків, повставши проти ленінської „радянської влади”.

Навіть зовсім недавно голова УРДП В. Гришико у своїй програмовій статті стверджував, що влада рад без комуністів — непогана річ. У тій статті цей ідеолог лівого крила УРДП пише: „...нам нема чого боятися її тези про ради, як конкретну форму народної влади, яка може бути не тільки гаслом, а її реальною концепцією державно-політичного устрою після советської УНР”.

Ради селянських депутатів, як органи боротьби за землю, уперше виникли в Росії й на Україні під час революції 1905-07 рр. і самороз'язались після здушення царотом цієї революції. Після вибуху революції 1917 року вони творилися стихійно на всій території колишньої російської імперії, але участь в них большевиків була мінімальна: опинившись під повною контролею російських соціялістів-революціонерів, ці ради підтримували Тимчасовий уряд Керенського, основною своєю вимогою ставлячи пе-

редачу землі селянству на засадах „зрівняльного землекористування”. Після жовтневого перевороту і короткосрочного „союзу” большевиків з лівими есерами, ради селянських депутатів з рішальною ролею в них „комбедів” — комітетів незалежних селян — повністю стали на службу новому, ленінському режимові. Тоді ж перевели большевики злиття цих рад з радами робітничих і солдатських депутатів. На скликаному й підготовленому большевиками Першому Всеукраїнському З'їзді Рад слухняні депутати проголосили, що „Українська робітничо-селянська республіка входить до складу Всеросійської Федерації Радянських республік”. Пізніше цю „федерацію” закріплено збройною окупациєю України.

Ради робітничих депутатів також зродилися під час революції 1905-07 рр. як виборні організації робітництва, що ставили свою ціллю боротьбу за 8-годинний робітний день, за свободу друку, зборів, організацій і творили власні робітничі бойові дружини. На Україні виникли вони в Катеринославі, Києві, Одесі, Миколаєві, Луганську. Основну роль відігравали в них меншовики, запеклі противники большевиків. Щойно за десять років, під час Лютневої революції 1917 р. відновились ради робітничих депутатів на території всієї колишньої імперії, і власне тоді зродилася у Леніна концепція, перебравши їх у свої руки, створити „радянську владу”, як камуфляж диктаторської влади створеної ним комуністичної партії, чи пак „диктатури пролетаріату”.

Ради робітничих і солдатських депутатів — витвір революції 1917 р., подуманий як „союз робітничої класи і селянства” і як „орган диктатури”, очевидно, большевицької, а не робітничої-пролетарської. На цих радах „вибиралось”, а фактично настановлялось так звані виконкоми — виконавчі комітети, як органи влади в губерніяльних містах.

Про значення рад як державної форми Ленін писав: „пролетарська влада без них була б справою безнадійною, бо з старим апаратом пролетаріят (читай: большевики — В. Д.), без-

сумнівно, вдержати влади не міг би, а нового апарату відразу створити не можна" (Твори, Т. 26). Залізним каркасом для нової влади, щоб вона не розвалилась, стала терористична організація ЧеКа з її першим головою Феліксом Дзержинським, що пізніше кілька разів змінювала свої назви: ГПУ, НКВД, МГД, КГБ. Запозичену з Паризької комуни 1871 року ідею цієї організації, що винищила десятки мільйонів людей, також зреалізував „великий гуманіст” Ленін.

І так під демагогічним гаслом „Вся влада радам! Вся земля селянам! Всі фабрики робітникам!” партія Леніна пішла на бій з партіями меншовиків і есерів, які в очах розгойданих революцією мас утратили свою атрактивність.

Поняття „радянська влада” в советській політичній літературі окреслюється так: „Повновладдя трудящих; об’єднання місцевих і центральних представницьких органів влади трудящих — рад в єдину державну організацію, скріплена федеральним союзом добровільно об’єднаних радянських республік — СРСР; в широкому розумінні — сукупність державних і громадських організацій, керованих Комуністичною партією Радянського Союзу, що забезпечує народові безпосередню і вирішальну участь в управлінні державою, господарським і культурним будівництвом”.

Скільки в усьому цьому правди? — Дуже мало.

„Повновладдя трудящих... федеральний союз добровільно об’єднаних республік... вирішальна участь народу в управлінні державою, господарством, культурними справами...” Напевно немає вже в Советському Союзі, а зокрема в Україні такого мислячого громадянина, який би вірив, що ці слова відповідають правді. Натомість на кожному кроці цей громадянин бачить, що „сукупністю державних і громадських організацій”, всім життям народу, його власним життям і життям його родини „керує Комуністична партія Радянського Союзу”. Він з власного щоденного досвіду знає, що ці слова відповідають правді, коли додати до того ще й політичну контролю КГБ. А комедію виборів до рад з єдиним списком виставлених партією кандидатів, комедію „всенародних виборів”, у яких бере участь „блок комуністів і без-

партийних”, а кандидати дістають 99.8% голосів виборців — розуміє в ССР кожна дитина.

Отже, придумана Леніним „радянська влада” — фікція, невідлучна тінь влади Комуністичної партії, яку вона дублює. Але утримання цієї фікції, що розгалужується по всьому Советському Союзу десятками тисяч сільських, районових, обласних і республіканських рад, коштує підсоветським народам таких величезних грошей, що напевно якби її не було, то бюджет кожного советського громадянина щонайменше подвоївся б.

Структура „радянської влади” і її відношення до комуністичної партії в схематичному вигляді представляється так: первінні осередки — сільська рада — і над нею сільська партійна ячейка, а в місті — міська рада — і над нею міський комітет партії; районовий виконавчий комітет рад робітничих та селянських депутатів, райвиконком — і над ним районовий партійний комітет; обласний комітет рад робітничих та селянських депутатів, облвиконком — і над ним обласний комітет партії; верховна рада даної „республіки” — і над нею центральний комітет партії даної республіки; Верховна Рада ССР — і над нею Президія та Центральний Комітет КПСС — панівна кліка узураторів влади, яку протягом 25 років заступав своєю особою Сталін. Згадати б ще й Раду Національностей ССР — „сліпу кишку” радянської влади.

Геніяльний демагог і ошуканець Ленін, творчи „радянську владу”, „народовладдя”, „добровільно” об’єднуючи новопосталі національні республіки, робив це так, щоб фактично вся влада в ССР належала лише комуністичній партії, а народам залишалась позірність влади, її присмак, яким „широкі маси” до якогось часу мають задоволіннятись. І Ленін та його теоретики, що з усіх доступних їм джерел студіювали психологію мас (Ля Бонн та ін.), вивчали досвід Французької революції, в якій мірі не помилились. „Обранці народу” в сільрадах, рай- і облвиконкомах, у верховних радах, профспілках, комсомолі, кооперації, в культурно-освітніх, спортивних та інших громадських організаціях у своїй масі думають, що вони направду беруть участь в управлінні державою.

Яскравою ілюстрацією цієї позірності влади може бути кожночасна сесія Верховної Ради:

у Москві, в Колонній залі Палацу Рад серед со- ветської еліти сидять колгоспні доярки, почесні чабани, ветерани-металюрги і інші „пролетарі”. На їхніх обличчях повага моменту, вони схвально оплескують промовців, і їм здається, що вони вирішують державні справи. Вони може й вірять, що здійснилися слова Леніна про те, що кожна куховарка мусить навчитися управляти державою.

Як у краплині води, відзеркалюється ця по- зірність влади на засіданні сільради у найглу- хішому селі, де „рівний голос” з усіма присут- ними, а зокрема з головою, має ланкова Орина чи тракторист Серьога, хоч ще з вечора голо- ва сільради дістав з райпарткому телефонічно точні вказівки, які саме постанови треба на за- сіданні ухвалити.

Позірна влада, як і справжня влада, запамо- рочує голову, і ланкова Орина вже згорда по- глядає на свою сусідку Івгу. А якщо має вона до того ж у кишені й партійний квиток, то вва- жає ту свою сусідку за „безпартійну сволоч”. Орина та Серьога цупко тримаються радянської влади і завжди готові її боронити... доносами до КГБ. І в Москві про це добре знають.

Тож, думаючи про майбутнє, советські теоре- тики вже тепер пишуть, що „з перетворенням держави диктатури пролетаріату в загальнона- родну державу має зростати роля рад у розгор- нутому будівництві комунізму, в розвитку су- спільного комуністичного самоврядування”. Значить, і в майбутньому залишиться сусідка Івга „безпартійною сволоччю”, в країному разі з місячною пенсією в розмірі 8-10 рублів.

Значить, не тільки терористичною машиною КГБ тримається советський режим.

Проте, про майбутність СССР не всі думають так, як ті, що сидять у кремлівських кабінетах. Автор „Нової класи” і „Недосконалого суспіль- ства”, недавно випущений з тітовської тюрми Мілован Джілас у розмові з кореспондентом „Лайфу” заявив, що ніхто тепер насправді не вірить у комунізм. Хібащо Ульбріхт та Гомул- ка. „За 30 років, — сказав він, — усе в СССР зміниться: його економіка і відносини з Захо- дом, його уряд і структура. Я не сумніваюсь, що там прийде демократія. На початку може зайде така зміна, як у Югославії. Але це буде лише добрим початком, який уже не зможе зу- пинитися”. Мілован Джілас вірить в еволюцію

советського режиму, а недавно арештований у Москві історик Амальрік вважає, що до 1984 року ленінсько-сталінський державний витвір не витримає, і постануть на його руїнах націо- нальні держави в тій чи іншій формі.

Назрівання революційних процесів у націо- нальних республіках СССР, зростання націона- лістичних настроїв серед підсоветської студент- ської молоді і молодих інтелектуалів, сліпий кут, у який заганяється централізована совет- ська економіка, „собача старість” ідеології і загальне одрягління режиму, якому бра- кує нових творчих ідей — все це ті рішальні фактори, які вже виходять з-під контролі комуністичної партії та її „охранки” — КГБ. І немає сумніву, що в ближчій чи дальшій май- бутності під ударами революційних сил, у ви- бухах повстань комуністичний режим розва- литься, а з ним розсипляться, розвіються і от- руйні випари розгарячкованого, зфанатизовано- го Ленінового мозку, так звана „радянська влада”. ..І все те, все потроху вітер рознесе, а ми помолимося Богу і небагаті і невбогі ...”

ВІДЗНАЧИЛИ ПАМ'ЯТЬ ГОЛОВНОГО КОМАНДИРА В ПІТTSBURGU

Заходами Управ Відділів ООЧСУ в Піттсбургу й Ем- бріджі 12 квітня відбулась святочна академія для від- значення 20-ої річниці геройської смерті генерал-хо- рунжого Тараса Чупринки. Сцена була удекорована портретом Головного Командира УПА і квітами. На святі було присутніх біля 300 осіб. Академію попереди- ла панахида, яку відправив о. радник А. Крохмальний в церкві св. Петра й Павла.

Після внесення сумівцями прaporів, відспівання аме- риканського гімну панею Емілію Курилас, при аком- паньменті Дарії Мазур та молитви, яку провів о. По- доляк, свято відкрив п. Михайло Кардаш, член Упра- ви 36 Відділу ОOЧСУ, а далі програму вів п. Аланій Никончук — член Управи Відділу ОOЧСУ в Піттсбур- гу. Промову виголосив проф. Іван Вовчук, широко ві- domий суспільно-громадський й політичний діяч з Нью Йорку. Промовець зазначив, що 20 років тому, під Львовом, 5 березня 1950 року впала в боротьбі з мос- ковською навалою людина й полководець УПА, якого він зізнав і протягом одного тижня працював з ним. Образ покійного Романа Шухевича трудно передати — говорив промовець. — Був він інженером за фахом і став полководцем української армії, ім'я якій УПА. Був напружений і умів робити висновки. Був глибоко релігійним. Був формотворцем ідей.

Привітальне слово для учасників академії сказав по- садник Ембріджу, п. Волтер Панек..

Мистецька програма була широка й змістовна.

В. Левенець

МОСКВА, ПЕЙПІНГ І СИЛИ ВІЗВОЛЕННЯ

У міжнародному хорі політиків, які на різні теми співають про мир, найголосніше лунають голоси москалів. Вони — найбільші „ангели миру”, протектори й організатори різних федерацій, рухів, союзів, які в своїх назвах обов'язково мають слово „мир”, „мирний”, „дружній”, „прогресивний”.

Викриваючи забріханість московських імперіалістів, ми не маємо наміру закидати їм нещирості в бажанні затримати існуючий „мир”. Мир, який дозволяє Москві тримати в своїх лабетах мільйони квадратових кілометрів загарбаніх земель, панувати над поневоленими народами, експлуатувати їхні багатства, щоб вдержувати і розбудовувати свою мілітарну силу і перетоплювати всіх на „радянських патріотів”.

Так, москалі хочуть „миру”, але миру по своїй уподобі, жорстокого і кривавого, що стоїть виключно на послугах їхніх імперіялістичних задумів. Для цієї цілі вони створили навіть дві концепції. Перша: „Ми хочемо миру, ми проти паліїв війни, ми проти проливу крові”. І друга: „Ми — за визвольні війні, ми — за боротьбу до переможного кінця з усіма поневолювачами, ми дамо й будемо давати підтримку справедливим війнам”.

Яка війна є визвольною і справедливою, а яка імперіялістичною, агресивною, про це виришують у Москві. Напевно розумують москалі так: усяка форма боротьби, усякого роду спротив існуючому режимові в СССР чи в сателітних країнах — це „контрреволюція”, акція американських або інших розвідок, це криміналні дії нечисленної жменьки людей.

Зовсім інакше Москва розцінює ситуацію, коли йдеться про неспокої поза кордонами московської імперії, поза сферою її політичних впливів. Там усякі розрухи є бажані, ба що більше — таким розрухам дасться необмежену допомогу з боку „техніками”.

Комунисти у своїй підривній діяльності в країнах Заходу спрітно використовують сили, що з своєї політичної і суспільної природи повинні бути антикомуністичними, але ними не є. Наприклад, у ЗСА серед прихильників москов-

ського комунізму є чимало багатів-мільйонерів і визначних інтелектуалістів. Ці сили повністю використовується московською агентурою, що міцно закоренилась в Америці. Ленін колись писав, що послуги комунізму можуть давати й не тільки його прихильники, але також „службовці і чиновники в фабричній, поштовій, залізничній, дворянській, попівській і всякій іншій ділянці, аж до поліційної і придворної”. Ця цитата, взята з праці Леніна „Что делать?”, наявно показує, що для осягнення успіху комуністи не потребують використовувати навіть „класових ворогів”.

Тепер ми є свідками, як цю вказівку Леніна виконується в Америці і інших країнах, де в прокомунистичних групах не бракує представників того прошарку населення, який в силу свого соціального походження повинен бути антикомуністичним. Москва використовує та-кож усіх тих, які хочуть бути використаними, і ми бачимо, що московські комуністи, вірні ленінській науці, послідовно працюють в тому напрямку.

Сприяє Москві і атмосфера, що її створив „дух коекзистенції”. Тож стоймо перед питанням: як далі, і чи політика коекзистенції витримає на довшу мету? Деякі з політичних і військових стратегів переконані в тому, що в сімдесятих роках суперництво між ЗСА і СССР буде щораз більше загострюватися, і це може навіть загрожувати збройними конфліктами в невралгічних районах світу. Тому із закінченням війни у В'єтнамі не можна надіятись на відпруження відносин між ЗСА і СССР.

Істоту такої нової фази вже тепер дехто передбачає. Наприклад, Віктор Зоржа, відомий знавець советських справ, один із тих, що не вірять у довготривалість політики коекзистенції між ЗСА і СССР, беручи під увагу хоч би той факт, що Москва постійно трактує ЗСА, як свого головного ворога, веде послідовну очорнюючу кампанію проти Вашингтону і робить його відповідальним за напруженість у світі. Е. Новосельцев у своїй статті „Отношения СССР с главными капиталистическими странами”, надрукованій у журналі „Международная Жизнь”

пише: „Агресія ЗСА в Південно-Східній Азії зміцнила їх морально-політичну ізоляцію й за- провадила їх у глухий кут. Довіряючи, однак, своїй воєнній потужності й лицемірно розпано- шуючись у світі, ЗСА не мають наміру прико- ротити агресію... Дії американських імперія- лістів не тільки порушують міжнародне право, але й створюють небезпеку воєнних кон- фліктів”.

З цитоване місце свідчить про те, що коек- зистенція не є ніяким стабілізатором у відноси- нах між двома згаданими потугами. Політика коекзистенції є переходовим явищем, узaleж- неним від політичного укладу сил і їхньої руж- ливості. Наприклад, коли „холодна війна” між Пейпінгом і Москвою перейшла над Уссурі в стадію малої „гарячої” з ужиттям гармат і тан- ків, Москва відразу почала заливатись до За- хідної Німеччини. Через цю саму стрілянину на московсько-китайському кордоні Москва прагне дійти до згоди з Вашингтоном, і навіть, що колись було абсолютно неможливим, про- бувала нав'язувати контакти з урядом Чіянг Кай-шека на Формозі. З цього висновок: не бу- ло б московсько-китайського конфлікту, полі-тика коекзистенції напевно не діяла б у такій ширині, як вона діє сьогодні.

Під сучасну пору советські збройні сили сто- ять у бойовій готовості на передмісті західно-го Берліну, на кордонах Західної Німеччини, Австрії, Югославії, Македонії, Греції та Руму- нії, а китайські пресові агенції постійно пові- домляють про концентрацію советських військ над Амуром, на кордонах Манджуїї, в Туркес-тані. За повідомленнями шведських джерел по- мітна концентрація советського війська на кор- донах Фінляндії. В самій лише Східній Німеч-чині і Чехо-Словаччині Москва удержує 39 бро- нетанкових та механізованих дивізій, що начис- ляють 450.000 війська і кількісно переважають усі збройні сили НАТО. Але не треба забувати, що за цією „першою лінією” стоїть „друга лі- нія” — 250 советських і сателітних дивізій з за- гальним числом майже 3.000.000 вояків. Тяж-ко сказати, хто скоріше стане об'єктом нападу Москви — Югославія, Албанія чи Західня Ев-ропа. Простір Близького Сходу, очевидно, та- кож у плянах московських імперіялістів.

В Азії Москва зустрілась з надзвичайними труднощами з огляду на політику комуно-ки-

тайських імперіялістів, які мають не менші від московських апетити. І саме тут треба шукати т. зв. „ідеологічних розбіжностей” між Пейпін-гом і Москвою: зудар інтересів двох імперіяліс-тичних потуг. І тут коріння „ідеологічної вій-ни” з домішкою мілітарних акцій в останньому часі. Ярослав Стецько, голова Проводу ОУН і голова ЦК АБН, так розцінює московсько-ки-тайський конфлікт:

„Москва висилає на російсько-китайські кор- дони свої війська не тому, що боїться китай-ського наступу, а тому, щоб бути готовою до ін- тервенції на боці проросійських червоно-китай-ських сил, якщо вони звернуться до неї по до- помозу. Очевидно, наступ китайських червоно-гвардійців на територію російської імперії, осо- бливо на територію Туркестану й Сибіру, при- вів би до російсько-китайського зудару, але на- звати партизанську діяльність китайських чер- воногвардійців війною вже сьогодні — було б передчасно. Російсько - китайський конфлікт був би нагодою до революційних повстань по- неволених народів всередині СССР, але жадною мірою це не означає, що між червоно-китай-ськими загарбниками і революційними рухами поневолених в СССР народів мало б прийти до якогось союзу чи співпраці... У випадку росій-сько-китайського збройного конфлікту, що йо-го може спровокувати Мао Тсе-тунг, як превен- тивний засіб проти допомоги внутрішній опози- ції проти нього, нема жадної гарантії, що ста- новище Заходу буде монолітне. На Заході мо- же прийти й до ревізії проросійського станови-ща у двох напрямках: 1. невтіральність, себто спостерігання, як сили обидвох тираній будуть одні одних винищувати, а наприкінці збройна інтервенція західніх сил; 2. допомога деяких за- хідніх сил червоному Китаєві проти Росії. Про- те, можна сподіватися, що американський дер- жавний департамент, якщо не прийде своєчас- на зміна американського політичного проводу, буде на боці Росії, так, як був на боці Сталіна проти Гітлера; іншими словами — буде „різа- ти фальшиву свиню”, як висловився свого ча- су Черчілл”.

У певних кругах української політичної емі- грації, а головно серед т. зв. демолібералів (Т. Лапичак, А. Білинський і ін.) просовується на сторінках газет думку, що нам слід зревідува- ти нашу політику, враховуючи користі, які мо-

MONUMENTE
LITERATURAYNTE,
ANTANTE,

I ham Toli, ak rolopantsia Ojeha Tejira, "he cro-
atti ha trapunax is sakjajehmn pyrami".

Yake he Batacaca.
chinnu posbari hzqoljvumoi tropin hapotir im-
hnsahha perekny sahnuo bke tek jatko, uo
batyavari salpokshy telpohy imlephi, aje sol-
oszajphi smorhnik, haerho gyulyr hamaritnica
"Lipnuxuhnhn CCCP", a hacnpabu ihlepahui-

rot bei peccy6ihen CCCP.
unn creppukye, uo hanjoharpi pyxa oxonuo-
hunku, "Pocia mica Xpyuora", a arki mik ih-
arhjincpkn jnnjoma Pogelr Kochet y coon
bognys nojipckn artop. Llo o ne nne trakok
hnx Mocckro i konyhiam hzpojib, uo uo i ro-
lue 6yae hanjoharpi-nabrojha biha mohore-
cynamnt. A uieo posbarikho hanjaparriongohi
in jolro he mokk. Eksob posbarikha mynti ha-
wi cyaachy moy, brkave, uo tarkn catn pnpa-
in "mp". Aje naika, aka saamaybaja cepet hnx
xitkni cbitoro mopy ta rehjajpi honerotjehn-
an hzpojam smokeyt uie jtekrin hacpymba-
Otox, sarhuyiohn, beakeemo, uo he chii cho-
pohir.

jo konueni Ahnogipmebenpoko Bujorky Ha-
Tyt Ho. Meponereckn bnpa3ho haqimnica
sky roj gyo 6 onashyavari . . .

Kintai, morin 6 rinkjarkai mahnolory dekarui, hzpojib, ronin 6 rinkjarkai mahnolory dekarui,
i a Ykpahui, ronin Pocia gya 6 zaahzakora b-
kn. Bnsorophi pyxa ha qipuy crakno Bzopuji
knpjisan, aje mokkyt posgonti Ykpahui i moh-
ckoi tropin hzpojib he posdilohr tataran in
y Mocckri szaabari 6 co6i enpaby 3 tolro, uo pocci-
y rarki cnyahui (biha mik Pocetru i Kntaeu)
osha4uo 6 cnyahui mohau 75 mifnophi jnogen . . .
my monipcko-ykpahicromy 36jnkehno, go uie
mihna. Ohernnho, Pocia nepeumokjaka 6 tarko-
ofhjine, aje faktinhe mopo3yjhna i sposy-
Cxiyphoi Bepom, nojalo 6 saqncaygastnic he-
tboro rojora e bojim impattretem. B shreti, aky
ekorecko-kntanckrini kohfjirk, Moberja, Boper
ke upnenein Ykpahckrii nsasorophi cupari mo-

babntnich y jorotpynsa jin bihi upotn Kntao?
He sharo, homy ykpahckrii hzpojib mar on kn-
mae mykraji ykpahckrii hzpojib mirek mlypm?
ykpahckrii rojora ha Tzjekomy Cxom. Horo
osjchnei hzpotn Kntao. He takro yarnti hacpohi
ma3yabi hzpotn hzmu, a uo inuolo mykraji co-
lo gyo moljizayatn omitho moharki, hexbi in
Cxiyphoi Bepom upotn Tleqinty. Aje uo inu-
hia upotn Kntao a CCP i a catetitinh kphazax
"Lipnuxuhnhn CCOP" poslophera importahjnhra kama-

y geox nchobrak bih minne:

mn) ha sunajok mokrobcro-kntanckrini bihin.
mik Ykpahio i hzmu i apemhmn hzpojib
Ykpahio i Tloujpiuleo (a jazipomy hzmu takok
fjirk, negegaae 36jnkehna i upnake mik
p, unuyan uo mokrobcro-kntanckrini coh-
uebekrini y napnepkri "Kjyjapyp" za kribeh u,
Bjmoni mohpckri kypahciot Hjzjotn Medo-
hacax mokrobcry imlephi.

tojnoj rojern 6 uo yna4ky hanjijpuy a hanus
hex. Lle etajo 6 nojatnom perohonjin, aki octa-
shox A3u, a camoy CCP i catetithn kpa-
moke poszajnti nsasorophi pyxa a cyctihx pa-
tpennits hzpej mokjimnicto bihin 3 Kntao, aka
tnhha baxjuna upeca. Homy ue tek? Mocckra
ca mokrobcra, nsctymnta 3 ujei hzrojrn konyh-
ctn" mokrobcro kypahciot, cmjimnicti, aki uppe-
3 gipmidoj lihictro, 3 hzmojnahi in kpnra.
jackson", bljtarakyatnac 3 aza3hahm "Baga Tla-
ctara a "Lipabu", a arki coettcra, "Gaga Tla-
ckra ha take arahpohetna il mohjashub gya
mose3in ix "ha pojhy", Enhono Bzjmoni Mo-
rax zitai homik hzpotteran Ma3o jo jtraki, aki
japhi podjihnn, Bonjckorokn myjzin hzrokjini-
hjepet, rum hje a cbit, jxhi jnijomati, kohc-
zbiitih ncnjatni kntao, he zaahzakri boni
Te, uo saamajin mokjaii a Tleqinty, ronin ix
napthepa, arki he mocyntaepca in hi a homy.
uo Mocckra hzpejnti hzpatjana, ha pihoro co6i
ekrjanin hzpojib — ue he bakkhe. Bzakmbe te,
tsum Mocckri, uo pycnfikrjaijio honerotjehn mo-
3 arkin motnra Tleqinty sarobopus uo jeceto-
jaztirpyuta, nangchee uo cupary.

zamt. Hsarejena jntara a crrati fp, Ctrejkra, go-
Tzjanksta, a cupari ujoro kohfjirkty e okpemn
posjicjar 1. 38. Tly6jimcnyhnn hctnnyt x-pa
crosjicjar, aje faktinhe mopo3yjhna i sposy-
Cxiyphoi Bopora e bojim impattretem. B shreti, aky
ekorecko-kntanckrini kohfjirk, Moberja, Boper
ke upnenein Ykpahckrii nsasorophi cupari mo-

Софія Наумовіг

РОСІЙСЬКЕ „НАРОДНИЦТВО”

Сімдесяті роки минулого сторіччя принесли в Росії новий рух т. зв. „народництва”, тому їй доречно буде ствердити — у століття цього руху, про що розписується тепер советська преса, — наскільки російське народництво було ідейним провісником большевизму.

Метою цього руху було включити революційні сили поневолених націй у загальноросійське річище протиурядового руху.

Підпільна російська організація „Народна Воля” мала в своїй програмі таку точку: „Народи, насильно приєднані до російського царства, мають право відділитися або лишитися в загальноросійській спілці”. Советський коментатор І. Теодорович каже, порівнюючи цю точку з большевицькою програмою: „До її позиції майже немає чого додавати”. Отож повна згода поміж російськими „народниками” і російськими большевиками, якщо йдеться про поневолені народи. Так у одних, як і в других, формула про самовизначення народів була не розв’язкою проблеми, а засобом для приглушення національних пристрастей.

Ось як писали російські „народники” в своєму журналі „Народна Воля” за 1882 рік: „Ми не віднімаємо у народностей права на повну політичну незалежність, ... але проти сильного ворога мають бути спрямовані об’єднані, дружні зусилля всіх складових частин держави...” При чому „народники” забували таку істину, що цей „сильний ворог” може бути ворогом для росіян, але приятелем для грузинів чи українців. Алеж бо для росіян ворогом є кожний народ, який співчуває поневоленим!

Народники йшли ще далі, як, зрештою, і сьогоднішні большевики. Задля цілковитого затуманення підкорених, вони розповідали такі ось казочки: „Ми настоюємо також на тому, щоб спільними силами виконати не тільки руїнницьку, нищівну роботу, але також будівельну”.

Цю будівельну роботу мав би виконати „Земський Собор”, повівши владу тимчасового революційного уряду, що поширииться на територію всієї держави”. І „тільки після закріплення революційних надбань, після встановлення ново-

го устрою окремим народностям має бути надане право — визначити свій зв’язок з державою”.

Чи ж дивуватися, що російські большевики мали де вчитися своєї брехливої тактики супроти інших націй? Таж у писаннях „народників” вони мали готову програму обману. Та „народники” з минулого століття вміли теж лякати: „Інакше — писали вони, — темні реакційні сили напевне знайдуть свою Вандею, звідки відкриють похід проти розчленованої революції”. Оця „розчленована” революція, чи пак Росія, — найпевніший засіб, щоб підтримати стійкість російського народу проти неросійських націй.

Зрештою, вони виразно пишуть, до кого звернені їхні аргументи: „У нас немає потреби входити у змагання з ледачими базікалами, педантами, автономістами. Наші слова звернені до тих чесних людей, які працюють на користь своєї рідної країни і яких відділяє від нас звичайне непорозуміння”.

Отож не до патріотів своїх країн звертаються „народники”, але до майбутніх зрадників своїх народів, яких від росіян відділяє, мовляв, „тільки непорозуміння”, чи, сказавши інакше, про якусь „автономію” і мови немає.

Це вияснення промовисто показує, що розуміли російські „народовольці” під правом народів на самовизначення: централізація у революції, централізація і в закріпленні нової дійсності! Ця нова дійсність мала б для всіх народів установлюватися за єдиним російським зразком — отож на ділі нічого не змінилося б — так, як не змінилося нічого після большевицького перевороту. Ясно, що після „закріплення” нового ладу ні про яку навіть автономію й можна бути не може.

Оці писання „Народної Волі” були відгуком на появу націоналістичних рухів у Росії, а їхня практична мета була — з’єднати їх при російському народництві, щоб, борони Боже, не вели вони ніяких рухів без росіян та їхньої контролі.

Цими самими методами послуговувався пізніше Ленін, який протягом довгих років прова-

див боротьбу проти жидівського „Бунду”, проти грузинських соціал-демократів та проти української УСДРП. Очевидно, український визвольний рух турбував москалів найбільше і за кожного устрою. Тому й інший народницький журнал „Русское Богатство” за 1881 р. вмістив „повчальну” статтю під промовистим наголовком: „Что такое украинофильство?”

„Українофіли, — пише в тому журналі якийсь Алексеєв, — прихильники вільного розвитку і вияву малоросійських національних властивостей. Але, крім національних особливостей, у малороса є ще й черево, і при тому порожнє, голодне. Тому українофіл повинен зrozуміти, що задоволення перших матеріальних потреб важливіше за розвиток національних особливостей”.

Тут московський цинізм доходить меж. Адже в багатій Україні голодне черево малороса — це тільки завдяки москалям, які грабували і грабують Україну. І куди голодніше черево у ненажерливого росіяніна, який нападає на інші, багаті землі. А проте, росіянин може дбати про розвиток своїх національних особливостей, не зважаючи на голодне черево, а „малоросові” цього не вільно!

Ta всяким „народникам” типу Алексеєва можна було писати все, тому він далі повчає: „Українофільство — рух ретроградний, він відтягає людей від служіння тим великим завданням, які поставила перед нами історія”.

Цією самою мовою говорили потім Ленін і Сталін, говорять тепер нові московські царі. Вони залюблі орудують аргументом „великих завдань”, щоб поборювати визвольно-національні змагання.

Ідеолог народництва в Росії, Лавров, так, як перед ним Бакунін, брав націю не як принцип, а як існуючий факт, з яким треба було миритися. Тому він і не заперечував доцільності рідної мови для соціалістичної пропаганди, однакче в цій пропаганді не сміло бути рідного, національного змісту.

Щодо польської справи, яка ще голосною була в 70-их роках минулого століття, то Лавров, слідом за Герценом, твердив, що гноблення поляків — це справа царського уряду, а російський народ, мовляв, „співчуває” полякам і за дії уряду „не відповідає”. Натомість визво-

МОЛОДЬ ЧІКАГО ПРОТЕСТУВАЛА ПРОТИ ВІДЗНАЧУВАННЯ ЛЕНІНА

25 квітня ц. р. українська молодь Чікаго, головно члени СУМА і Пласти влаштували маніфестацію в центрі Чікаго, протестуючи проти відзначування 100-річчя з дня народження Леніна на форумі Об'єднаних Націй. Численні транспаренти вказували, хто є Ленін, і закликали підтримати Україну й інші поневолені народи в їхній боротьбі за волю. Давні авангардисти відзначалися піснню. Під кінець походу спалено комуністичний прапор, як символ рабства, тоталітаризму і поневолення. Гімном „Ще не вмерла Україна” закінчено маніфестацію, в якій брали участь 250 юнаків і юнчиків.

Протиленінську демонстрацію організувало Юнацтво СУМА на чолі з Тарасом Дроздом, який очолив Комітет. З ним співпрацювали пластуни та Український Клуб при Лейн Тех. Гайскул. Вислано протестаційні листи до У Танта.

Ленінську демонстрацію може прийти лише в процесі соціалістичної революції.

І ось большевики, підхопивши цю думку Лаврова, застосували її до всіх поневолених народів, а зокрема до України, про яку й досі твердять, що вона „ стала вільна завдяки жовтневій революції”. Історична правда каже якраз навпаки: Україна піднесла гасло національної революції і проголосила свою самостійність як вільна нація, а большевики напали на вільну Україну і накинули її „союз” з Росією та іншими поневоленими „республіками”.

Зрештою — так „народники” з-перед ста років, як і сьогоднішні большевики, плекають свою утопічну ідею „відміння націй” та повного „злиття” їх у російському морі. Не довелося російським „народникам” переконати ні „малоросів” з їхнім „голодним черевом”, ні інших народів, що їхні нації „відмирають”, не вдається цього зробити й большевикам, які на своїй власній шкірі переконуються, що народу не можна ні зруїфікувати, ні знищити, ні спідлити, обернувшись на погній для „панів”-росіян.

Нація — невмируща! І чим більший тиск, тим більший спротив, зокрема серед поневолених москалями народів, які неминуче повстануть і угроiblyть москалів з їхнім „голодним черевом”...

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

14 листів Т. Шевченка

„Дай, Боже, щоб Ти побачив зажуруну матір та Твою чудову батьківщину”, — писав із заслання Тарас Шевченко до свого приятеля з російської солдатської каторги, польського культурного діяча Броніслава Залеського, засудженого за участь у протиросійському повстанні.

Разом із іншою спадщиною по Б. Залеському 14 Шевченкових листів з рр. 1853 — 1857 потрапили до Krakова, і літературознавець Збігнєв Ейнар наново „відкрив” їх і вмістив статтю на цю тему в краківському „Дзеніку Польському”. М. Драгоманов подав відписи тих листів у 1883 р. в „Київській Старині”, але — не з оригіналів. Листи написані російською мовою, яку знав Б. Залеський, а Шевченкові, який говорив по-польськи, було важко писати тією мовою. Лише на одному з листів поставлено ініціал T., всі інші без підпису.

Поет-каторжник Тарас Шевченко, інформує „Дзенік Польські”, а за ним лондонська „Українська Думка” з 30 квітня 1970 р., не міг писати на засланні листів на політичні теми, з огляду на сувору цензуру. Але до Б. Залеського він писав, як до свого сердечного приятеля, про важке життя засланця, про матеріальні нестатки, прохав його допомогти продати кілька картин, дякував за пам'ять, турботи, надіслані фарби.

З теплим почуттям у тих листах пише Тарас Шевченко про таких противників Російської імперії, творців польської культури, як поет Зигмунт Сєраковський, Е. Желіговський та ін. Багато уваги присвячено в листах мистецтву, зокрема маллярству. В одному з них сказано: „Не вистачає лише бачити гарне, розумне добро людини, або ним милуватися, необхідно нарекслити його на папері й милуватися ним, як твором живого Бога”. Про польського культурного діяча Едварда Желіговського Кобзар писав: „Дав би Бог, щоб усі люди були такими близькими, як ми з ним, тоді було б щастя на землі”.

Пересилаючи Б. Залеському на продаж 17 картин, Т. Шевченко, який багато малював всупереч судовій забороні, писав: „Я подібний тепер до турецького святого, а турецькі святі, як Тобі відомо, невибагливі щодо костюмів, вони

презентуються деколи „о натюрель” (французьке — в природній наготі — Л. П.). Про начальство в Оренбурзі Т. Шевченко писав: „...не повіриш, якими вони для мене є потворами, прямо жах. Вже дуже багато молитов послав перед Божий трон за одну годину, проведену з Тобою серед темних соснових лісів”.

Діставши вістку про повернення свого польського приятеля з заслання додому, Т. Шевченко відписував: „Я неначе присутній був при цій сцені, наче сам цілавав і слізами обливав руки Твоєї терплячої, а тепер такої щасливої матері”.

Газета „Дзенік Польські” зазначає: „Як поляк, так і українець в однаковій мірі мусіли терпіти ту саму долю, яку приготувала для них царська Росія”...

Про віднайдення 14 з усіх відомих 16 листів Тараса Шевченка, які з Парижу прибули до Krakова, коротко згадувано в київській пресі — без переказу їх змісту. Можна сумніватися, що їх опублікують навіть у „найповнішому” виданні творів Тараса Шевченка в сучасній Україні: не один українець і не один поляк перебувають і тепер „під московським каравулом у тюрмі”.

Л. П.

КГБ ПІДГОТОВЛЯЛО ЗАМАХ НА Я. СТЕЦЬКА

Французька Пресова Агенція подає, що німецька поліція арештувала недавно Гайнца Геруля, шефа департаменту західно-берлінського Сенату за розвідчу діяльність в користь ССР.

Гайнц Геруль спеціалізувався в інфільтрації антикомуністичних організацій і брав участь в конференції Антикомуністичної Ліги Народів Азії, яка відбувалася в Тайпей 1964 року. Його арешт пов'язаний з пляном викрадення провідних українських діячів Ярослава і Слави Стецьків, надхненників антибільшевицького Бльоку Народів, які живуть у Мюнхені, — сказано в повідомленні.

З вірогідних джерел інформують, що Гайнц Геруль, був фіктивно заарештований у Східному Берліні, „засуджений” на 25 років і засланний у Воркуту, де був провокатором серед німецьких в'язнів. Під час повстання у Воркуті він видав МВД численних німецьких і інших в'язнів. Перебув 5 років у Воркуті і був „звільнений” після заходів Аденауера відносно воєннополонених і інших німецьких в'язнів. По звільненню, як „переслідуваний большевиками”, зайняв високий пост в Західному Берліні. Активізувався як антикомуніст і здобув довір’я з огляду на позицію, яку займав у вільному Берліні, зокрема тоді, коли його посадником був нинішній канцлер Віллі Брандт.

У 60-ЛІТТЯ З ДНЯ СМЕРТИ

БАТЬКО УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ

Створення українського театру на Україні в другій половині XIX стол. було одним з найвидатніших проявів українського духового життя. Театр відіграв визначну роль в піднесені національної свідомості українського народу, сприяв збудженню патріотичних почуттів і разом з тим обумовив буйний розквіт рідної драматургії і зростання акторських талантів.

Мавши мандрівний характер, український театр обслуговував мільйони людей по містах і селах, виступав перед селянами, переважно неписьменними в ті часи і позбавленими можливості читати книжки, своїми виставами розповідав про славне минуле України і невідрядну сучасність, змушував задумуватись над причинами лихоліття, виховував маси глядачів у патріотичному дусі, кидав сім'я здорового націоналізму у сприятливий ґрунт, у серця людей.

Одним із засновників і найвидатніших діячів українського театру в другій половині минулого століття був Марко Кропивницький — талановитий драматург, режисер, актор, організатор. Його сліщно називають батьком українського театру.

Народжений 7 травня 1840 року в с. Жеванівці Єлисаветградського повіту на Херсонщині в родині дрібного шляхтича, управителя панського маєтку, Марко Кропивницький в роках навчання в бобринецькій повітовій школі (1850 — 1856) вперше побачив вистави аматорських гуртків і так захопився ними, що вирішив цілковито присвятити себе театрі.

Спроби здобути освіту, вступ у 1856 році до київської гімназії і в 1862 році до Київського університету не увінчались успіхом, і Кропивницький змушений був залишити обидва навчальні заклади, бо йому не вдавалось довести свого шляхетського походження, а для молоді, що не належала до шляхетського роду, наука в гімназії чи університеті в тих часах була неможлива.

Оселившись у Бобринці, Кропивницький працював на дрібних канцелярійних посадах, а вільний час віддавав театріві та літературній

праці, перебуваючи під великим впливом творчості Шевченка.

Зустріч з іншим ентузіястом театру, у майбутньому теж видатним драматургом Іваном Тобілевичем мала у висліді спільні зусиль застування драматичного гуртка аматорів, що його після від'їзду Тобілевича до Єлисаветграду очолив Кропивницький. Беручи участь у виставах цього гуртка — „Наталці Полтавці”, „Сватанні на Гончарівці”, „Шельменку — денщику”, Кропивницький як виконавець мав великий успіх.

Брак репертуару для театральних вистав спонукав Кропивницького самому заходитись надтворенням нових п'ес. Його перша драма „Микита Старostenko” (1863), в основу якої покладено тему кохання і ревнощів, написана під великим впливом „Наталки Полтавки” Котляревського та „Назара Стодолі” Шевченка. Герой твору Семен Мельниченко поспішав із заробітків до своєї коханої Одарки. Вона ще перед тим стала предметом зазіхань сина старости Микити Гальчука, але лишилась вірною Семенові. Після весілля Семена та Одарки ображений Микита довгі роки плекає думку про помсту, але не наважується піднести руку на Семена, і твір закінчується загальною згодою і примиренням.

Працьовитим, чесним, щирим у своїх почуттях і вірним слову, даному Семенові, Одарці та їх другові Іванові, протиставлений жорстокий і мстивий Микита. Даючи яскравий образ життя села після реформи 1861 року, цей драматичний твір відіграв велику роль в дальшому розвитку української драматургії.

Слідом за ним з'являються інші п'еси Кропивницького з селянського життя: „Помирились” (1869), „За сиротою і Бог з калитою” (1871).

Кропивницький у 1871 році вступає до Одеського Народного Театру, дебютуючи з великим успіхом у ролі Стецька в п'есі „Сватання на Гончарівці”, а в 1872 році переходить на харківську сцену, де з успіхом виставляється його перший драматичний твір „Микита Старostenko”.

ко" під іншою назвою „Дай серцю волю, заведе в неволю”.

На запрошення театру при „Руській Бесіді” у Львові Кропивницький іде до Галичини і в 1875 — 1876 році працює при львівському театрі, сприяючи піднесенню мистецької вартості його вистав. Працю Кропивницького у Львові високо оцінив Іван Франко, зазначаючи, що він приніс у Галичину справжнє розуміння театрального мистецтва і пожавив там український театр.

Руйнницький указ 1876 року про заборону українського театру перериває працю щойно прибулого зі Львова Кропивницького на рідній театральній ниві. Але в 1881 році, як тільки дозволено українські вистави, він вступає до української трупи Григорія Ашканенка в Кременчуці.

Драма „Доки сонце зійде, роса очі виїсть” (1881) зображує сільське життя після кріпосницької реформи, змальовує побут селян і панів, показує трагедію селянської дівчини Оксани Завади, яка, подібно до Шевченкової Катерини, стала жертвою панської сваволі, розкриває безправність селянства, розкладовий вплив розвитку промисловості та влади грошей на українське патріархальне село. Рівночасно створює драматург жартівливу оперету „Пошились у дурні” (1881), протиставляючи в ній користолюбним багатіям людяних і дотепних наймитів.

У драмі „Глитай або ж павук” (1882) Кропивницький зображує тип сільського глитая Йосипа Бичка, хижого, багатого лихваря та його романтичну інтригу з селянкою Оленою. Овіяні ліризмом жіночі постаті Олени і її матері розкривають тяжку долю жінки в умовах поневолення. В тому самому році створив Кропивницький веселій водевіль „По ревізії” — сатиру на сільську владу, наставлену російським режимом.

П'еса „Дві сім'ї” (1888) розкриває на побутовому тлі стосунки між двома селянськими родинами — заможною і бідною, сватання сина багатих батьків до незаможної дівчини і сімейний конфлікт з того приводу. Іван Франко підкреслив вірність Кропивницького життєвій правді, різносторонність характерів героїв і природність розвитку дій.

Олеся — геройня одноіменної драми (1892) репрезентує народню мораль та волелюбність і різко протиставиться групі тих, що співпрацюють з поневолювачами рідного краю, хоч до тієї групи належить і її батько. У драмі „Зайдиголова” (1893) показано руйнницький вплив грошей.

У 1900 році Кропивницький приєднується до театру Саксаганського і Тобілевича. У п'есі „Розгардіяш” (1906) він зображує життя села під час російсько-японської війни, підкреслюючи, що ця війна була для українського селянства великим лихом.

Надії селян на волю і їхні прагнення відібрати землю від поміщиків-власників маєтків зображує Кропивницький у п'есі „Скрутна доба” (1906). Ці надії і прагнення народу підсилює у п'есі просвітянин, що виступає з націоналістичними позиціями.

У п'есі „Старі сучки і молоді парості” (1908) та „Зерно і полові” (1909) зображені селяни, в яких живе дух недавньої революції і надії на поділ землі між її законними господарями. Драма „Страчена сила” (1909 — 1910) змальовує тяжке життя на Україні. Причиною загибелі головного героя і неморальних вчинків інших дійових осіб Кропивницький подає підневільний стан України.

Повертаючись із гастролей в Одесі до Харкова, Кропивницький 21 квітня 1910 року несподівано помер у вагоні поїзду.

Творчість Марка Кропивницького високо оцінили Сергій Єфремов та інші визначні українські літературознавці, а його театральну діяльність — Іван Франко та Леся Українка. Франко дуже хвалив Кропивницького за його драматичні твори, а про їх мову писав: „Такої чистої, близької всіма блесками поезії і гумору народної мови нам не у многих наших писателів случиться надибати. Широкою струєю пливе та мова в драмах Кропивницького, автор, очевидно, сам знає свій „дар слова” і любується переливами його чудових красок і блесків”.

Своєю драматургічною працею Кропивницький зробив дорогоцінний вклад у золотий фонд української драматургії, а завдяки його театральній діяльності у великій мірі піднеслась національна свідомість народу.

Іван Левадний

ХАОС У ПАРТІЇ БАГРЯНОГО

Хтось сказав, що сучасну ситуацію в УРДП можна схарактеризувати словами: „І ведмідь реве, і Іван реве, і сам дідко не розбере, хто кого дере”... Справді, ситуація, можна сказати, хаотична. І не є це просто двобій В. Гришка з М. Степаненком, не просто еміграційна жабомишодраківка, після якої, почухавши в потилицях, партнери сідають до стола і випивають по чорці горілки на добре здоров'я. Справа далеко складніша і не обмежується особистими амбіціями.

Свою партію темпераментний і талановитий Іван Багряний створив як партію „східняцьку”, після того, як розірвав з бандерівцями. Свій „націоналізм”, набутий в дорозі на Захід, він вирішив заступити новою ідеологією „революційного демократизму”, що ніякою новою ідеологією не була і не є. І УРДП від моменту її створення основною свою ціллю мала власне поборювати бандерівців і гуртувати навколо себе лівонастроєсних наддніпрянців.

Як ідеолог І. Багряний перейшов своєрідну еволюцію з націонал-комуністичних позицій (серп, молот і тризуб на партійному гербі) в площину „загальноприйнятій ідеології”, що майже повністю покривалась з програмами всіх інших „демократичних” партій, які входили до УНРади. В той „еволюційний період” він відсепарувався від крайньо-лівої фракції Майстренка, що включала в себе кількох галичан-„ідеологів”. А проте, з Хвильовим і „ренесансом” 20-их років розлучитися не міг. В останнім періоді свого життя він тяжко хворів, перестав „шукати нових шляхів” і, залишаючись лідером своєї партії, присвячував більше часу літературі.

Після смерті Івана Багряного його партія опинилася в стані стагнації і розорошення, бо власне він був її стрижнем і промотором. Рівнорядної йому особистості партія не мала, і в тих умовах загального знеочочення вибрано на його тимчасового заступника незнану на еміграції особу — інж. Ф. Гаснка. В офіціозі партії „Українських Вістях”, що виходять у Новому Ульмі в Німеччині, після того стали появлятися статті, що насторожували не лише членів партії, але й еміграційний загал свою контро-

верзійністю, своїм „лівацтвом”. Здається, перші голоси протесту залунали з Канади, з групи „ортодоксальних” багрянівців (Підгайний та ін.). Щоб втихомирити партійний загал, створено дуумвірат — „колективне керівництво”: В. Гришко — голова УРДП і М. Степаненко — генеральний секретар. Але сподіваного заспокоєння це не принесло.

Поділ в УРДП виразно позначився після спроби декого з політичних емігрантів нав'язати діялог з большевиками — після появи злочасного листа „35 професорів”, що його в числі інших підписали провідні діячі УРДП В. Гришко і М. Воскобійник. У дискусії, що розгорілась між обома сторонами, опоненти посилаються на Багряного, вихоплюючи взаємосуперечні цитати з його писаних у різних часах статтей, б'ючись в груди і присягаючись на вірність його ідеям.

В „Українських Вістях”, що опинилися в руках „гришківців”, голова УРДП В. Гришко виступив недавно у кількох числах з довжелезним еляборатором-програмою дій п. н. „Третя сила, третій шлях, третя революція”, що мала б бути своєрідною ін'єкцією в розбитий партійний організм. Але треба думати, що такі тези його еляборату, як „Пропор Грушевського-Винниченка-Петлюри — наш прапор синтези в боротьбі за нову УНР” — миру в ряди партії не принесуть, навпаки — змусять ще далі відступити від неї тих людей, які знають роль Винниченка в часах революції і еміграції.

Про температуру дискусії можуть свідчити такі слова М. Степаненка в його статті „Що тає „революційна демократія” в новій інтерпретації”, надрукованій у ч. 2 „Наших Позицій”: „Ми, послідовники І. П. Багряного — вільні! А ви — поплентачі „третьої сили” і ступайки майстренківців... невільні. Над вами тяжить балласт доктрин і догм марксизму і діялектичного матеріалізму та фразеології політграмот і коротких курсів. Ви пройшли чверть століття через західній світ, нічого не побачивши вартого вашої уваги й нічого не навчившиесь ...”

Для невтаємничених у внутрішні справи УРДП цікаві інформації в цьому ж журналі по дає член її ЦК І. Тарасюк. „Особа Степаненка,

— пише він, — для мене така сама, як і особа В. Гришка. Для мене важне, що криється за тією особою: чи лівізна і реалітет... чи безкомпромісова постава в боротьбі з окупантом... Я не маю чого перед вами тайти і признаюся щиро, що по смерті І. Багряного тодішній тимчасово виконуючий обов'язки генерального секретаря ЦК УРДП Ф. С. Гаєнко ставив питання так: „Зворот вліво, коли ми хочемо відіграти позитивну роль у визвольній політиці, є неминучим. Ми з легкої руки Івана Павловича дуже поправили на еміграції”.

„Зворот вліво, — пише І. Тарасюк, — і визнання реального стану в Україні включно з московською окупацією почав набирати ширшого розмаху після зустрічі Ф. Гаєнка з Лебедем і Прокопом в Мюнхені. Через тиждень по цій зустрічі до видавництва „Українських Вістей” приїхав з Мюнхену Ф. Гаєнко і переповів мені про зустріч з УГВР, заявляючи, що УГВР має на меті створити Визвольний Центр. „Вони мають гроші, але потребують автуру відповідних кваліфікацій, чим ми мусимо їм допомогти. Для розгорнення успішної співпраці з УГВР необхідно, щоб ОУНз приступило до УНРади... Редактування „Українських Вістей” мусить пereбрati Mюnхен...”

Ці пікантні подробиці потверджують інформації про ситуацію в УНРаді, подані свого часу в брошурі, що її опублікувала „Наша Мета”. I тому не дивно, що на Пленумі ЦК УРДП в 1966 році „гришківці” намагалися провести постанову про „активну форму партнерської співпраці з УГВР”. Значить, „реалітетний фронт”, скріплений лівим крилом УРДП, вже тоді перейшов у наступ на українську еміграцію, а розклад УНРади на її хемічні елементи можна датувати від дня появи перехопленого непокликаними особами бюллетеню ОУНз ч. 9 в справі УНРади і підтримкою ролі в ній групи Лебедя. I тому зрозуміло, з яких причин праве крило УРДП рішуче відмежовується також від т. зв. Асоціації Українців Америки.

Про діяльність А. Фіголя п. І. Тарасюк пише, що як голова УНРади за час від березня 1967 р. до червня 1969 р. „він спромігся аж... на десять засідань Виконного Органу, в той час як безпартійний і заприсяглий віданості ідеї УНР він мав не менше двох десятків зустрічей з

фракцією ОУНз, при співчасті п. п. Ф. Гаєнка і М. Добрянського...”

Цікавою є пропозиція члена Секретаріату ЦК УРДП Ю. Нагорного „завісити в правах Ф. Гаєнка до часу вияснення ним публічно зроблених йому закидів С. Федорівського про зірвання українського прапора та тризуба на мітингу в Зальцбурзі”. У своєму листі С. Федорівський стверджував також, що член ЦК П. Волиняк зайдався провокаційною роботою і мав контакти з советським посольством. Про розбиття УРДП Ю. Нагорний говорить уже не лише як про фактичне, а й про легалізоване.

До сумнівів висновків приходить п. Ю. Нагорний: „Події в УРДП, пише він, свідчать про нашу нездібність творити ширший масовий рух. Ми не почуваемося добре в конг'юмераті різних поглядів, не вміємо шукати компромісів. Вузенька шкаралупа якогось „ізму” вабить нас своїм затишком приналежності до чогось, що розв'язуватиме всі проблеми магічною формулою приналежності до цього „ізму”.

А генеральний секретар УРДП М. Степаненко у своєму зверненні до членів Секретаріату характеризує ситуацію в партії такими словами: „Всі діють так, як діє здеморалізоване військо в умовах повного оточення — кожен на свій розсуд. Командира (очевидно, В. Гришка — кол. уерденіст) немас, бо він замолочує долари в інституції, яка замаркувала своє непредрішенство вже давно і яка ще не так давно інспірувала гулаївщину”.

Надзвичайний з'їзд УРДП, якого вимагають рядові його члени, хіба б припечатав розлам цього створеного Іваном Багряним угруповання.

Кол. уерденіст

УКРАЇНА, що високо несе закривалений ПРАПОР СВОВОДИ, що кладе НЕЗЛЧЕННІ ЖЕРТВИ, ОЦЯ ТИСЯЧОЛІТНЯ УКРАЇНА, є ПОСТИНО ПРЕДМЕТОМ АТАКИ РОСІЇ ТА ВСІХ ТЕМНИХ СИЛ СВІТУ. АЛЕ НІЦО НЕ ВСИЛІ ЗЛАМАТИ І ВОЛІ ЖИТИ САМОСТИННИМ, ДЕРЖАВНИМ ЖИТТЯМ, НІЦО НЕ ЗГАСИТЬ ВАЖАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЗМЕСТИ З НАШОЇ ЗЕМЛІ ТИХ, що знищаються над ним, топчуть та ганьблять його святощі, нищать історичні пам'ятки, зbezчецьують усе нам найдорожче и наїсвятыше.

Із Звернення IV ВЗ ОУН
до Українського Народу

УЛАМКИ З ШИРОКОГО СВІТУ

НАФТА

Вже в старовину єгиптяни вживали нафти для бальзамування мумій. У своїх творах згадують про нафту і Геродот, і Пліній, і Плутарх і — в XIII стол. — Марко Польо, який твердить, що в Греції нафтою освітлювали помешкання. У 1689 р. лікар Бернардин Раміджіні з м. Модена залишив відомість, що в місцевості Монтефестіно були джерела нафти на 40 метрів завглибшки. Нафту уживали для лікування. У 1784 р. італієць Арганд винайшов нафттову лямпу зі скелком, щоб не коптіла.

Виходило б, що один із наших дрогобичан у XIX стол. не винайшов нафтovе освітлення, а вдосконалив освітлення Арганда.

ВИГИБАЮТЬ ЛАСТІВКИ

Недавно вичитали ми вістку, що її подали орнітологи-птахознавці: вигибають ластівки, перепели, куропатви. Чому? Бо людина шукає спокою, вигоди, достатку і — нищить те птаство. Одна ластівка, щоб жити й розвиватись, мусить з'їсти за один день таку порцію комах, яка дорівнює її власному об'єму. А людина — з розвитком цивілізації — винищує комах, і ластівки залишаються без корму.

Колись наші поля господарі гноїли природним гноєм, а нині — дають землі штучні, хемічні добрива. І ті нічні дзвоники, що їх гомін із росами стелився по наших просторах, ті „піть-пі-літъ”, — мовкнуть. Куропатви, перепели гинуть від отих штучних добрив. А хто нам приносив першу вістку про весну? Жайворонок, ластівка! Нині? Хіба — гелікоптер!...

ДЕЩО З РОМАНТИКИ

Між славними операми Гуно — як „Фавст”, „Ромео і Джюлья” — є й комічні опери як „Голубка”, „Філімон і Бавкида”. Опера „Голубка” незвичайно — лібреттом і музикою — легкого, ясного і настроєвого наставлення. Лібретто уложене на основі оповідання Ляфонтена, яке написав він на основі середньовічної італійської легенди.

Зміст: молодий Горацій, шляхтич, що ніколи у нього не було грошей, має голубку, в якій

закохується Сільвія. Вона красуня, ще й багачка, певна, що за гроші все вона дістане. Посилає вона до Горація післанців — вона хоче мати голубку. Горацій — хоч і безгрішний — відмовляє цьому бажанню Сільвії. То вона зважується особисто піти до хати Горація. Горацій бажає прийняти її згідно з усіма формами пристойности і гідності. Запрошує Сільвію на обід. Але, не маючи нічого такого доброго на обід, приказує кухареві — всмажити голубку. Закінчили пишний обід. Сільвія виявляє ціль свого приходу: за всяку ціну хоче мати голубку. Горацій, у розпуші, виявляє Сільвії страшний учинок: вони обидвое з'єли голубку на обід. Сільвія шорстко докоряє йому. Але й зворушена добротою і шляхетністю Горація виявляє йому свою любов до нього: постановляють побратися. Виринає несподіванка — голубка живе! Кухар Горація — замість голубки всмажив на обід палугу.

ВІКОННИЦІ — ДІЯРІЙ БЕТГОВЕНА

Бетговен бував у місцевості Баден частим гостем. Бував він і в інших підвіденських літнискових місцевостях, але волів він побувати таки в Бадені. Вліті 1823 р., у серпні, був він гостем у барона Пронай у Гецендорфі. Усе промовляло за те, що все літо перебуде він тут. Та одного дня Бетговен, написавши деякі „Варіації” до вальсу Діябеллія, зворохобився, засустився, відчув, що своєї „Нона” — дев'ята симфонія — тут, у Гецендорфі, не закінчить, а лише у Бадені. І виїхав до Бадену.

Їдучи туди, Бетговен передумує — де б йому там приміститися. Ніхто не хоче мати цього гостя на кватирі. А знають його багато тих, що винаймають помешкання; він же тут був, лише між 1804 і 1825 роками, п'ятнадцять разів. Ніхто не бажає мати його за комірника, бо він безладний, усюди забруднює, у годинах найменше пригожих, він, коли опанує його творчий дух, гатить по фортепіані аж хата ходить. А він же глухий. Йому найкраще підходить — приміститися у Котляра, при Ратгаусгассе 10. І про це говорить із приятелем і секретарем Шіндлером та й гіркаво докидає: „Проте, вже минулого року власник заявив мені, що більше не хоче мене. Хоч, правда, й інші завсіди таке мені говорили”. Бетговен просить Шіндлера,

ГАЗОВІ БОМБИ ПРОТИ „ШЛЯХУ ПЕРЕМОГИ”

Большевицькі агенти інсталювали 16 травня три газові бомби в будинок при Цеппелінштрассе в Мюнхені, в якому знаходиться редакція „Шляху Перемоги”.

„Тагесрайтунг” подав півторінковий репортаж із чотирма світлинами під сенсаційними заголовками: „18 родин в смертельному страху” і „Бомби, отруйний газ і авта померлих”. Газета суголосує думку, що вся вина лежить нібито по боці українського визвольного руху, який займається справами, що приносять мешканцям німцям лише „клопоти й неприскінності”.

Часописи „Більд” і „Мюнхенер Меркур” зазначили, що при розгляді цього випадку два поліцісти затруїлись, і їх відвезли до шпиталю.

Існують виразні припущення, що цей напад був відплатою за успішну акцію, проведену проти відзначування в Мюнхені 100-річчя з дня народження Леніна.

Большевицькі агенти використовують пацифістичну атмосферу, що тепер панує в Німеччині, щоб виелімінувати з німецького терену всі безкомпромісні, противосійські сили.

щоб він посередничав у цій справі в Котляра; щоб запевнив його, що музика вже буде уважний до інших компірників, що буде лепський!

Прибувши до Бадену, Шіндлер спішить до Котляра, на Ратгавсгассе. І просить, і молить, щоб він прийняв Бетговена на кватиру; складає найкраці обіцянки щодо поведінки музики — Котляр не уступає. Щойно за третім разом, коли прийшов Шіндлер, Котляр завагався: прийме, але під умовою, що він, Котляр, дастъ, „як і минулого року”, нові віконниці до вікон. Незрозуміла ця вимога, надто — в Австрії віконниці незнаний звичай. Але Бетговен не є проти віконниць — згоду добили: музика може знову зайняти свої дві кімнати.

А тайна віконниць вияснилася. Попереднього літа Котляр дав віконниці, либо нь тимчасово, поки дастъ нові шибки, на місце побитих. А Бетговенові ці віконниці вельми придалися! На них він нотував свої ідеї, рахунки, музичні нариси тощо — ці віконниці стали його цінним діярієм. Якась родина, що жила навпроти, через вулицю, зауважила цю звичку в мистця і по виїзді Бетговена купила ці віконниці у Котляра. І справді, цим другим разом Котляреві знову пощастило: чотири віконниці продав він багатим гостям Бадену.

M. Острозверх

БЕЗ ШЕЛЕПІНА!

Делегація советських профспілок прибула до Західної Німеччини, ревізитуючи німецькі профспілки. Їх шеф Феттер минулого року з іншими делегатами відвідував ССР. Советська делегація була прийнята президентом Федеральної Республіки — Гайнеманом.

Характерно, що голова советських профспілок Шелепін не відважився прибути, хоча його приїзд заповідали пресові агенції на основі інформації німецьких профспілок, лідер яких Феттер запросив Шелепіна відвідати Німеччину.

Великою відвагою не відзначається скритовбивник Степана Бандери!

НЕВДАЛА СПРОБА ОКЛЕВЕТАТИ КУРІНЬ „НАХТІГАЛЬ”

Часопис „Боннер Генеральянцайгер” з 27 травня ц. р. подав інформацію про судовий процес проти журналіста Г. Маркшефеля за його паклени проти д-ра Т. Оберлендера, кол. федерального міністра. Цей журналіст, керівник пресової служби Німецької Соціалістичної Партиї, написав статтю, в якій закинув Т. Оберлендерові „участь в спеціальній військовій частині”, яка була причетна до „кінцевої розв’язки жидівського питання”. Німецька прокуратура виготовила на 96 сторінок документацію, в якій подано докладний опис подій у Львові від 1939-го до 1945 року.

В судовому вироку стверджується, що д-рові Оберлендерові і легіонові „Нахтігаль” „не можна доказати ніякої провини щодо убивства жидів чи поляків у Львові вліті 1941 року. Навпаки, доходження прокуратури виявили, що ця військова частина поводилася коректно і проти всіх напастей супроти жидів і поляків енергійно виступала”.

Шеф пресової служби Німецької Соціалістичної Партиї (СПД) відкликав свої закиди супроти д-ра Оберлендера і „Нахтігаль”. Таким чином німецький суд, який скрупультно досліджував всі протижидівські виступи, ствердив гуманну і коректну поведінку „Нахтігаль” супроти неукраїнського населення України. Отже, ні тільки вини щодо виконання якихось негуманних вчинків немас на Українському Легіоні, в якому визначну ролью відігравав у той час Роман Шухевич. Москві і цим разом не пощастило оклеветати світу пам’ять Головного Командира УПА.

Варто цей вирок німецького суду запам’ятати усім ненависникам українських націоналістів.

ЧИТАЧУ! ПОНОВИ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА” НА 1970 РІК, ПРИЄДНАЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЕВРОПЕЙСЬКА РАДА СВОБОДИ ВІДБУЛА НАРАДИ В МЮНХЕНІ

Екзекутива Європейської Ради Свободи (ЕРС), в склад якої входять президент Оле Берн Крафт, кол. міністер закордонних справ Данії, голови Екзекутиви Ярослав Стецько і Іван Маттео Льомбардо, кол. міністер закордонної торгівлі Італії, мадам Сюзанна Лябен (Франція), відома антикомуністична діячка і автор численних праць, голова Міжнародної Конференції Протисоветської Психологічної Війни, Джан Грегем, голова Британської Ліги за Європейську Свободу, д-р Т. Оберлендер, кол. німецький федеральний міністер, і інші видатні європейські політичні діячі, — відбула свої наради в Мюнхені 28-29 травня 1970 р.

Екзекутива розглянула світову політичну ситуацію, зокрема ситуацію в країнах за залізною заслоною, і обговорила цілий ряд організаційних питань ЕРС.

Екзекутива винесла низку рішень у справах „Року Леніна”, розкриваючи Леніна, як одного з найкривавіших тиранів усіх часів, стала в захист борців за свободу і незалежність народів, уярмлених російським імперіалізмом і комунізмом, заявила свою повну підтримку президентові ЗСА Ніксонові у його акції в Камбоджі. Спроектовані Ярославом Стецьком тексти постанов, що їх розіслано західним пресовим агентствам ДПА, АР, ЮПІ, Ройтер й ін., виявляють однозгідність Екзекутиви в усіх зasadничих справах.

Члени Екзекутиви відвідали в Мюнхені Дім Вільного Фронту, бюро АБН, редакцію „Шляху Перемоги”, а також місце, де згинув убитий агентом КГБ Провідник ОУН сл. п. Степан Бандера.

В ОБОРОНІ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ В СССР

Резолюції, прийняті на нараді Екзекутиви Європейської Ради Свободи, що відбулася в Мюнхені 29 — 30 травня 1970 р.

У справі переслідування борців за свободу

Советсько-російська імперія стосує жорстокі методи терору супроти поневолених націй у кожній ділянці життя, а в першу чергу в культурній. Тюрми, концентраційні табори, психіатричні лікарні — це призначення і страшна перспектива для інтелектуалів, поетів, письменників — всіх борців за свободу, які не хочуть бути покірними слугами комуністичного режиму і російського імперіалізму.

ЕРС протестує проти насильства над людськими і національними правами, його засуджує і закликає публічну опінію, парламенти вільного світу і такі організації, як Інтернаціональна Амнестія, Інтернаціональна Комісія Юристів (Женева), Європейська Рада (Страсбург), Об'єднані Нації, Міжнародний Червоний Хрест, допомогати репресованим та переслідуванням в СССР і вимагати звільнення політичних в'язнів, які надіють у советських концтаборах і тюрях.

За справжній гуманізм

Ленін розпрацював доктрину ведення політичної війни з метою знищити існуючу цивілізацію і замінити її російського типу тоталітарною, тиранською і нелюдською системою влади, званою комунізмом.

Ленін особисто наказував вбивати мільйони невинних людей за їхнє національне походження, класову принадлежність, освіту й виховання, релігію чи відданість ідеї національно-державної незалежності і самовизначення всіх народів.

Ленін застосовував терор, як основний засіб удержання влади над народами. Ленінові епігони послідовно приодержуються його вчення. Ленінові теорії про поневолення і комунізування світу кинули людство в стан постійних конфліктів, неспокою і небезпеки, внаслідок міжнаціональних, соціальних і громадянських воєн, викликаних комуністами.

ЮНЕСКО, як орган Об'єднаних Націй, схвалило резолюцію, в якій Леніна проголошено „великим гуманістом”. Ця неймовірна резолюція є несамовитим викликом Правді і Історії. ЕРС закликає держави-члени організації Об'єднаних Націй засудити заходи представляти Леніна „гуманістом” і в інтересі свободи та справедливості розкрити правду про пляни і дії Леніна та його наступників.

ЕРС закликає організувати протестаційні акції у вільному світі з метою виявити злочини Леніна і ним створеної російської імперської системи. Національно-визвольна боротьба за державну незалежність і людські права всіх уярмлених націй повинна одержати всебічну допомогу волелюбного людства.

У справі Камбоджі

ЕРС вітає відважне і далекозоре рішення Президента ЗСА дати Камбоджі допомогу встояти проти агресії північнов'єтнамського комуністичного режиму, підтримуваного Росією і комуністичним Китаєм. Вмарш військ ЗСА до Камбоджі допомагає не лише обороні цієї країни, Південного В'єтнаму і цілій Південно-Східньої Азії, але є також запорукою оборони свободи всього світу.

Тому, що ми непохитно віримо в неподільність свободи, вважаємо акцію ЗСА і Південного В'єтнаму як необхідний крок у боротьбі за свободу всюди, де виявляється її необхідність. Боротьба проти комунізму в Камбоджі і в Південному В'єтнамі є також нашою боротьбою, її цілі є нашими цілями.

Без догматичної віри у свої правила, як правила абсолютні, немає нашої перемоги. В обличчі страшної дияволської наступальної сили ворога з термоядерною зброєю народ, зокрема молодь, можуть повести за собою ті, які вірять у наш Київ, як центр благородних ідей, у св. Софію, в геройський і нескорений наш народ, які полуум'яно ненавидять Росію, як уособлення зла.

**Я. Стецько — Зі слова на відкритті
IV Великого Збору ОУН**

Б. Казанівський

Міжконвенційні конференції ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ

Це — вже четверта з черги міжконвенційна конференція ООЧСУ, які мають щораз більші успіхи і приносять багато добра для організації. ГУ ООЧСУ вирішила організувати такі окружні конференції в часі між конвенціями, щоб стояти в тіснішому контакті з управами Відділів та загалом членства. Напрямні та плян праці членів ГУ ООЧСУ і ОЖ, звітування про діяльність Управ Відділу, обмін думок і пропозиції учасників конференцій дають обопільну користь.

На протязі квітня і травня 1970 р. відбулися такі конференції в містах: Філадельфія, Нью Йорк, Сиракюзи і Клівленд. Загальний їх порядок був такий: перша частина — 1. звітування про діяльність Відділів; 2. напрямні та пляни на найближчий час членів Головних Управ ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ; 3. загальна дискусія та доручення, і друга частина — 1. товариська вечірка; 2. доповідь політично-програмового змісту; 3. мистецька частина.

Треба скласти признання всім Управам Відділів — за вийнятком двох, — які з'явилися на конференції і були приготовані до звітів зі своєї діяльності. Ті звіти дали повний образ діяльності нашої організації на всіх відтинках спільно-політичного життя.

49 Відділів і кілька делегатур працюють в Америці всюди, де існують більші українські громади. Члени ООЧСУ не тільки проводять внутрішньоорганізаційну та політично-виховну працю, влаштовуючи доповіді і дискусії, але й беруть активну участь в інших організаціях: у Відділах УККА, асекураційних союзах, парохіях, у Т-ві „Самопоміч”, кредитівках та ін. Більшість наших Відділів мусить нести на своїх плечах основний тягар громадського життя не тому, що вони того хочуть, а тому, що, крім них, немає інших активних середовищ. Часто члени ООЧСУ мусять очолювати Відділи УКК, організовувати драматичні гуртки, хори та ін. Протягом останніх трьох років ООЧСУ відчула велику полегшу, коли стали творитися Відділи ОЖ ОЧСУ.

Слухаючи на конференціях звіти делегатів, тяжко було повірити, щоб люди, які мають свої родини і численні хатні обов'язки, посвячували ще стільки часу і труду для організаційних справ. А проте вони, крім праці у Відділах, на-в'язують контакт з місцевою американською пресою і телевізією, з місцевими урядовими чинниками, конгресменами та сенаторами і через них проводять політичні акції в обороні неволеної України, в обороні прав нашого народу на рідних землях, ведуть акції за звільнення українських політичних в'язнів з московських концтаборів. ОЖ ОЧСУ зібрала десятки тисяч підписів під петиціями за звільнення політичних в'язнів, розвинула широку акцію допомоги потребуючим і родинам вояків УПА, несе духовно-культурну опіку українським воякам у В'єтнамі. Минулого року на Різдво ОЖ ОЧСУ передала через американські військові радіовисильні різдвяну програму для наших вояків.

ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ і інші організації УВФронту спільними силами відзначили 40-ліття ОУН, 10-ті роковини смерті Степана Бандери і 20-ті роковини смерті Романа Шухевича. Відзначаючи дату смерті Степана Бандери, члени ОУВФ автобусами з'їхалися до Вашингтону, щоб перевести демонстрацію перед московською амбасадою. Так само автобусами з'їжджаються до Нью Йорку у квітні, щоб запротестувати перед ОН проти відзначення сторіччя з дня народження Леніна.

Із звітів і дискусій на конференціях виявилось, що з кожним роком в українських громадах починає чимраз більше бракувати людей, охочих до суспільно-політичної праці: старші відходять у вічність, молодші невтралізуються, і тому члени ООЧСУ мусять приймати на свої плечі додаткові обов'язки, щоб виповнити порожнечу в суспільно-громадському житті.

Наши Відділи в Нью Йорку, Філадельфії, Ньюарку і ін. мають ще й інші завдання: боротьбу зі зміновіховством, що, як боляк, розвивається в нашому національному організмі.

Ось у таких умовах живуть і працюють члени ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ, знаходячи собі духове задоволення з того, що можуть допомагати українській визвольній справі.

З фінансово-господарської ділянки більшість

Опозиційні течії в ССР

Андрій Амальрік, молодий советський історик французького походження, виключений у 1963 р. з московського університету за свою дипломну працю „Нормани і Київська Русь”, в 1965 р. ув’язнений за написання антисоветського роману, а пізніше засланий на Сибір, де працював він у колгоспі як пастух (в тому часі написав „Небажану подорожні на Сибір”), в 1966 р. повернувшись до Москви і написав свою сенсаційну працю „Чи проіснус Советський Союз до 1984 року?”

У Москві А. Амальрік нав’язав широкі знайом-

Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ вив’язуються перед своїми Головними Управами на 100%. Деякі Відділи посідають доми спільно з іншими організаціями ВФ або мають поважну готівку, яку призначають на політичні акції та видавничі справи. Коли мова про передплату та кольортажу „Вісника” і інших видань ООЧСУ, то, на жаль, не всі Відділи стоять на належній висоті, і на це треба звернути особливу увагу. Видавнича діяльність, наш пресовий орган „Вісник” — це наше обличчя, з яким ми виступаємо перед громадою. Делегати на конференціях зобов’язалися дати всю потрібну допомогу в розбудові журналу і належній кольортажі книжок.

Від ГУ ООЧСУ реферував справи мгр І. Винник, а від ГУ ОЖ ОЧСУ — п-і Уляна Целевич. Із звітами і напрямками виступали також орг. референт Б. Казанівський і головний редактор „Вісника” В. Давиденко.

На закінчення окружних конференцій, як за-значено вище, відбулися товариські вечірки з доповідями і мистецькою частиною. У Філадельфії програмову доводівку виголосив п. І. Білинський, у Нью Йорку — проф. І. Вовчук, у Сиракузах — мгр І. Винник, у Клівленді — проф. І. Вовчук.

В мистецькій частині виступали: п. Богдан Паздрій, пані Язчинська, сумівські ансамблі — „Соловейки”, „Жайворонки”, „Черемшина”. Мистецьким керівником програми проф. С. Марковичеві, інж. Степанякові, п. Левицькому, інж. О. Грицикові і п. Мудракові належить подяка.

Учасники конференцій роз’їздилися з вірою і новою наснагою до дальнішої праці для добра української справи.

ства з західними кореспондентами і через них свої праці передав на Захід. Недавно одна з них вийшла в Голландії у видавництві ім. Герцена. Гостра критика Амальріком советської системи, його твердження про неминучий розвал ССР та постання національних республік після війни з Китаєм і його неприховані зв’язки з західнім світом зроджували підозру, чи не є він агентом КГБ, що виконує якісь провокаційні завдання. 22 травня Амальрік, який останнім часом перебував у м. Рязані, був арештований. Дальша доля його невідома. Ось що пише він у своїй книжці „Чи проіснус Советський Союз до 1984 року?” про сучасні опозиційні течії в червоній імперії Леніна-Сталіна:

,Після смерті Сталіна країна пасивно очікувала своєї долі: якщо „нагорі”увесь час точилася боротьба, „знизу” не чути було жадного голосу, який прозвучав би дисонансом до того, що йшло „згорі”. Але, мабуть, „вершина революції”, розхитавши створений Сталіним моноліт, уможливила і якийсь рух в суспільстві. І вже під кінець цього періоду стала проявлятися нова, незалежна від уряду сила. Її умовно можна назвати „культурною опозицією”.

Деякі письменники, які до того часу йшли в офіційному річищі або просто мовчали, заговорили по-новому, і частина їх творів була опублікована або поширювалася в рукописах; з'явилося багато молодих поетів, малярів, музик і шансонье...

Цей рух був спрямований не проти політичного режиму як такого, а тільки проти його культури. Тому режим боровся з „культурною опозицією”, в кожному окремому випадку здобуваючи перемогу: письменники „каялися”, видавців підпільних журналів арештовувалось, поетів розганялося. Проте, перемогу над „культурною опозицією” в цілому здобути не повелося, навпаки — частково вона включалася в офіційне мистецтво, тим самим модифікуючись, але модифікуючи і офіційне мистецтво. Режим примирився з її існуванням і ніби махнув на неї рукою, позбавивши тим самим її опозиційність політичного навантаження.

Тим часом з надрів „культурної опозиції” вийшла нова сила, яка стала в опозицію вже не тільки до офіційної культури, але й до багатьох сторін ідеології і практики режиму. Вона виникла внаслідок схрещення двох протилежних тенденцій — прагнення суспільства до щораз більшої суспільно-політичної інформації і прагнення режиму щораз більше препарувати офіційну інформацію — і дісталася назву „самвидав”...

Поступово, приблизно за п’ятіліття, „самвидав” еволюціонував від красного письменства до документів, що набирали чимраз виразнішого суспільно-політичного забарвлення. Природно, в „самвидав” режим побачив ще більшу небезпеку для себе, як у „культурній опозиції”, і бореться з ним ще рішучіше.

„Самвидав”, подібно, як „культурна опозиція”, підготовив нову самостійну силу, яку можна розглядати як уже справжню політичну опозицію або, в усіхмому разі, як зародок політичної опозиції. Це — суспільний рух, що називає себе Демократичним Рухом. Як новий

етап опозиції режимов і як політичну опозицію його можна розглядати під такими кутами зору: поперше, не приираючи форми чіткої організації, він сам усвідомлює і називає себе рухом, мас керівників, активістів і спирається на значне число симпатиків; подруге, він свідомо ставить собі певні цілі і вибирає певну тактику, хоч і те й друге досить розплівчасто; потретє, він хоче працювати в умовинах легальності й прилюдності і добивається цієї прилюдності, відрізняючись цим від малих і навіть великих підпільних груп...

Можна сказати, що за останнє півтора десятиліття викристалізувались принаймні три ідеології. Це — „підпільний марксизм-ленінізм”, „християнська ідеологія” і „ліберальна ідеологія”. Справжній марксизм-ленінізм вважає, що режим, перекрутинши в своїх цілях марксистсько-ленінську ідеологію, не керується марксизмом-ленінізмом у своїй практиці і що для оздоровлення суспільства треба вернутися до істинних принципів марксизму-ленінізму. „Християнська ідеологія” вважає, що необхідно перейти в суспільному житті до християнських моральних принципів, які тлумачиться в дещо слов'янофільському дусі, з претензією на особливу роль Росії. Нарешті, „ліберальна ідеологія” в кінцевому розрахунку передбачає перехід до демократичного суспільства західного типу із збереженням, однаке, принципу суспільної і державної власності.

А проте, всі ці ідеології значною мірою аморфні, іх ніхто не формулював з достатньою повнотою та переважністю. Послідовники кожної доктрини вважають, що всі вони вірять у щось спільне, що докладно, однаке, нікому не відоме. Також ці доктрини не мають виразних меж і часто переплітаються одна з одною.

Тим часом є багато ознак, що в найширших верствах народу, передусім у робітничому середовищі, відчувається потреба в ідеології, на яку могло б спертися негативне відношення до режиму та його офіційної доктрини".

Як видно з цих уривків із книжки А. Амальріка, національних проблем він тут не порушує, розглядаючи опозиційні течії у „всесоюзному маштабі”, як то й можна було сподіватися від вихованого в московському університеті, дармащо й гостро опозиційного до режиму, історика. В підпільній літературі на Україні, де опозиційний рух має передусім національний характер, напевно вже є подібні до Амальрікової праці, написані з українського становища.

АНДРІЙ АМАЛЬРІК ПРО СЕБЕ

Популярний німецький тижневик „Шпігель” з 18 травня містить лист недавно арештованого в Москві історика Андрія Амальріка з відповідями на питання, що їх поставила йому редакція цього тижневика.

На питання, чи є він агентом КГБ або провокатором, подібним до священика Гапона чи Малиновського, що співпрацювали рівночасно з революціонерами і з царською „охранкою”, А. Амальрік відповів:

„Ваше порівняння мене з тими типами і ваші натя-

ки, що метою моєї критики російського народу є роздвоєння поміж народом і демократичною опозицією, не тільки образливе, але й безглузде. Я не належу до жадної організації, не провокую нікого на демонстрації і висловлюю тільки власні думки. Шождо моїх гострих заяв про російську історію і російський народ, то я їх роблю не тільки тому, що я сам росіянин, але думаю, що моїй країні тепер треба даліше самокритики, як сомопохвалби.

Ви твердите, що моя книжка („Чи проіснує ССР до 1984 року?” — ред.) була написана для західних читачів і через Самвидав не поширювались. Заявляю, що я вислав машинопис до Самвидаву*), і від кінця минулого року він розійшовся в ССР у великому числі примірників.

Ще безглуздішим і образливішим не лише для мене, але й для всієї російської незалежної літератури є заява пані Бронської-Пампух, що публікації Самвидаву контролюються і навіть реалізуються через КГБ”.

Наприкінці свого листа Амальрік пише: „Я вважаю, що КГБ взагалі не заслуговує на захоплену характеристику, яку ви йому даєте у своїй статті. Я думаю, що чутки про те, що я — агент КГБ, поширюють саме КГБ через своїх людей в російських емігрантських організаціях на Заході”.

НОВІ ВИДАННЯ САМВИДАВУ

З нелегально поширюваної в ССР „Хроніки поточних подій” (ч. 11) довідусмося про такі нові підпільно видані книжки (російською мовою):

Вікентій Гарасимчук — Простота гірша, як злодійство. Памфлет про те, як в ССР „у тій чи іншій формі займається крадіжками величезна кількість свідомих громадян, хто помалу, а хто цілими вагонами: примітивно і чаруючо-дотепно, для друзів і для себе, з метою збагачення і — щоб випити. Крадуть м'ясо і масло, інструменти і ліки, дошки, мотори, папір, цемент, цеглу, чорта і диявола...“ У першій частині памфлету докладно розглядається лише крадіжки на промислових підприємствах, в інститутах і лікараторіях. Подається класифікацію способів крадежу „суспільної власності”: кишеньковий, напузний, паховий, наспинний, метод обкручування. Причини злодійства: „Крадуть тому, що це даліко простіше, зручніше й вигідніше, як на злам карку проріратися до крамниць крізь натови осатаніліх від браку товарів співгромадян. Крадуть тому, що укради особисте добро — за милу забаву. Так міркують низи“. А який моральний приклад подають згори? Про це говориться в другій частині памфлету. „Правляча еліта ненаситно поглинає найсмачніші кусині загального пирога... Високопоставлені чиновники і члени їхніх родин без найменших докорів совісти ко-

*) Самвидав — друковані в підпіллі і нелегально поширювані в Советському Союзі статті, памфлети, огляди політичного життя з критикою режиму. — Ред.

риствується всім тим, що вони собі виписали по „негласній табелі про ранги номенклатури”... Тому здійснення гасла „Брати все, що можливо”, тільки приводить до більш рівномірного розподілу національного прибутку.

Збірник вибраних текстів, присвячених суспільним проблемам. Випуск 2. До цого випуску між іншим входить стаття Г. Померанца „Моральне обличчя історичної особовості”, де автор розглядає питання: Чи існує не лише пересміність справ, але й пересміність моральної інформації, без якої не обходиться ні одна традиція? І досліджує історичний процес, який, вириваючи з патріархальних умовин маси людей, приводить їх до напівсвіченості, хамства. „Хам — людина, яка дещо вхопила освіти. Настільки, щоб не боятися порушити „табу”. Але й не настільки, щоб своїм розумом і досвідом дійти до моральних істин”. Автор показує, як виросяла диктатура Сталіна на соціально-хамському ґрунті, як використовував Сталін „азіяцьку” психологію відсталих мас, що прагнули не свободи особовості, не відомої їм, а „хазяїна і порядку”. Як Сталін використовував несвідомо-релігійне почуття вчорашиного мужика, зайнявши місце скасованого Бога. „Тепер, — пише автор, — відновити повагу до Сталіна... значить відновити повагу до доносів, тортур і кари смерті”.

НЕЧУВАНІ НАСИЛЬСТВА НАД ВІРУЮЧИМИ

В останньому випуску нелегально видаваного в ССР часопису „Хроніка поточних подій” вміщено „Відкритий лист” до Ради Міністрів ССР і Верховного Суду Ради родичів ув'язнених членів Євангельських Християн-Баптистів, в якому численними фактами представляється жахливий образ переслідування віруючих в країні, конституція якої гарантує „свободу віровизнання”. В листі подано вичерпну аналізу становища баптистів в ССР і в 7 пунктах зроблено конкретні висновки.

Як виходить з цього листа, з кінця 1969 р. почалася чергова хвиля арештів і закритих судів, що, як правило, закінчуються засланням у концтабори підсудних з відбиранням у них дітей. У Києві 21 січня ц. р. засуджено вибраного громадою секретаря Ради Церков ЕХВ Г. Вінса на 3 роки примусової праці, в Павлодарі, Кривому Розі, Гомелі, Рогозні, Осиповичах, Брянську, Кишиневі, Дніпропетровську заарештовано й засуджено десятки людей „за ісповідання віри в Ісуса Христа”.

Збори офіційно зареєстрованих у місцевих властей церковних громад розганяється, релігійну літературу у віруючих відирається, меблі нищиться.

„Багато наших родичів, що томляться в місцях ув'язнення, — сказано в листі, — втратили здоров'я. Тепер же, коли загострено режим таборів, становище їх ще гірше: продовжено реченці між побаченнями і передачами їх”. Автори листа подають довгий список „хворих і старців, дальше перебування яких у таборах

закінчиться трагічно і ляже важким тягарем на Вашій совісті”. З-поміж цих людей згадується Василя Гулюка, інваліда 2-ої групи, засудженого на 5 років суворою режими, Олексія Ісаковського, дуже хворого 78-літнього старця, засудженого на 3 роки, 83-літнього пресвітера Попова, що перешов уже дві операції, 19-літнього Володимира Зінченка з Харкова, хворого на печінку і засудженого на 5 років таборів за те, що керував церковним хором; його використовують на катожжих роботах в каменоломі.

В листі наводиться довгий список віруючих, що вже померли в таборах від різних хвороб та виснаження, і стверджується стосовану міліцією практику застрашування і допитування малолітніх дітей. Окремого листа в цій справі підписали 1453 матері з 43 міст ССР. У Кипеневі піддавали допитам на релігійні теми дітей-школярів органи КГБ і прокуратури. Службовець КГБ Скорца, допитуючи учня Володю Бурлака, запропонував йому розписатися на чистому листі паперу і описля записав там усе, що хотів. У характеристиках дітей, що одержують шкільні атестати, вказується їх релігійність і приналежність до родини віруючих, а це замикає їм можливості влаштування на роботу. Автори листа долучують фотокопію такої характеристики, виданої учениці 4 класи середньої школи м. Жовті Води, Дніпропетровської області, Маї Кобиш.

Лист закінчується словами: „Прийде час, коли всякий хороший, що заперечує Його, возопіс до гір і пагорбів: „Падіть на нас і скрійте нас од лиця Сидячого на престолі і од гніву Агнця, бо настав великий день гніву Його, і хто може встоити?” (Одкр. 6, 15-17).

БОЛЬШЕВИКИ „ПЕРЕТВОРЮЮТЬ” ПРИРОДУ

Світової слави англійський метеоролог Гюберт Лемб на основі інформацій, одержаних від московських колег, пише про грандіозний, таємно підготовлений в Москві плян завернути на південь течію трьох найбільших в ССР рік Печори, Обі і Єнісею для зрошування пустельних районів між Каспійським і Аравальським морями. Цей плян, розрахований на 15 років, мав би змінити клімат в усьому світі, зруйнувавши економіку в багатьох країнах Заходу і Північної Америки. Д-р Лемб твердить, що роботи над будового каналів у Сибіру вже почалися.

Прісна вода згаданих рік, що вливається тепер у Льодовий океан, швидко замерзася і творить глибини кількох кілометрів величину „льодову шапку” у прибігунових околицях. Якщо ці ріки будуть забльоковані, клімат у цих околицях потеплішає і хвилі теплого повітря попливуть на південь, створюючи в тих районах середземноморський клімат. У Канаді і ЗСА зима стане теплішою, а літо гарячішим. Різко порушиться світовий баланс атмосферичних опадів, бо води сибірських рік швидко випаровуватимуть, творячи постійні скupчення дощових хмар.

Внаслідок всього цього, твердить д-р Лемб, постане в усьому світі ще не знаний людством хаос, при чому найбільше потерпить населення Європи, зокрема Італії і Франції.

Англійський метеоролог вважає, що російські науковці від початку 1950-их років працюють над цим пляном, який потребує щонайменше столітніх дослідів з участю науковців усіх заинтересованих країн. „Сільське господарство над Каспієм і Аравським морем внаслідок реалізації цього пляну може й покращає, але це коштуватиме решті світу величезних потрясень”, — заявляє д-р Лемб.

~~~~~

З СОВЕТСЬКОГО ПОБУТУ

Про картоплю і шоколядний торт

Уявіть собі советського робітника із заробітком до 100 рублів на місяць, двома дітьми і жінкою. Якщо той робітник купив собі нову середньої якості сорочку, то в нього залишилось уже тільки 78 рублів. Неділя. В маленькій, однокімнатній квартирі приглушенено наспівує радіо про „страну мою родну”. Цей громадянин неозначененої національності зробив учора напідпитку нерозважний учинок: придбав пилосмок з назвою „Ювілейний”, львівського виробництва. Пилосмок коштував 64 рублі. У громадянина залишилось від місячної платні 14 рублів. Віддавши 7 рублів жінці, він думає про те, що увечері треба піти до театру. Там дають виставу про Леніна. Хто такої вистави не побачить, на того буде дивитись кривим оком „начальство”. На нещастя громадянина, завод, де він працює, має „шефство” над тим театром.

На столі у громадянина, може й нашого земляка: хліб, борщ без картоплі (картоплі в СССР взимі й навесні бракувало, і про це повідомляли московська „Вечерняя Газета”, „Учителская Газета”, київське „Комсомольское Знамя”, „Советская Белоруссия” й інші газети), пшоняна каша, чай „у приглядку” і... чималий шоколядний торт. На торті напис: „Свет Ильича”. До торта причеплено на нитці щось на зразок медалі, також із шоколяди, на якій витиснено: „1870 — 1970”. Цей торт мусів він купити, як „советський патріот”. Що буде далі? — громадянин покищо не думає. Він знає, що мусить давати собі раду, і він дасть собі раду: на чорному ринку добре йдуть кулько-

ві вальници з його заводу, найбільше їх купують рибалки...

Чи не вигадус автор цих рядків на клепу на Советський Союз? Ні, всі ціни і всі назви, і всі повідомлення, що „картофеля нет”, взято із советських джерел. Правда, все це публікується між іншим, у довгих статтях під пишними назвами, в яких пишеться, що комунізм перемагає, залишились тільки такі дрібниці, як місячна платня в 100 рублів (є і в 60 рублів!), нестача харчів, дорожнеча товарів щоденного вживання, кари за спільнення на роботу, заборона покидати місце праці, самовільно залишати село чи „приписане” місто...

Отак сидить громадянин у тісненькій квартирі і відпочиває. І поволі до його свідомості, крізь монотонно-байдорі співи радіо, доходить: які ж дивні назви на товари почали в СССР давати?! Правда, це ж 100-річчя з дня народження Леніна, але чи не є насмішкою назва для пилосмока „Ювілейний”? Чи не є насмішкою назва торту „Свет Ильича”? Чи не ідотизмом вісі від такого запрошення, що його роздавали всім робітникам на заводі: „Запрошуємо на міжміські змагання з сучасних балевих танків, присвячені 100-літтю з дня народження В. І. Леніна”?

Знову читач може не повірити. Невже офіційно вимагане ЦК КПСС ідолопоклонство дійшло до того, що й танці присвячують Ленінові?

„Комсомольская Правда” наводила ще й інші приклади, як то „партия веде” і якдалеко зайшло партійно-советське виховання роботів. Ось школярі з російського міста Пскова домугаються, щоб авто „Запорожець” перейменували на „ВИЛ-100”, себто „В. І. Ленін — століття”. А один „ентузіаст” з Києва пропонує в „Радянській Україні” влаштовувати лотерії з виграшами бюстів Леніна та інших експонатів ленініані, і висловлює певність, що читачі газети підхоплять його ідею „з великим захопленням”. І ще якийсь Сироткін В. закликає „з нагоди ювілею Леніна прикрашувати всі фасади будинків велетенськими силуетами вождя, викладеними з цегли”. Затуркані комуністичною пропагандою батьки почали давати своїм новонародженим донечкам ім’я „Леніна”, як за Сталіна давали „Сталіна”...

Чи ж треба дивуватися, що згаданий робіт-

З НОВИХ КНИЖОК

„ШЛЯХАМИ ЗОЛОТОГО ПОДІЛЛЯ”

У дбайливому технічному оформленні, у виданні „Америки” вийшов у Філадельфії другий том регіонального збірника „Шляхами золотого Поділля”, присвяченого Тернополю й Тернопільщині. Збірник має 282 сторінки, багато ілюстрований. У ньому вміщені статті й матеріали понад 20 авторів.

У передмові до збірника сказано, що „коли в першому томі ми дали перевагу матеріям з давніших часів, то в цьому переважають матеріали новіших часів”. У вміщених матеріялах досить докладно висвітлене життя Тернопільщини та її боротьбу проти польського окупанта й початки боротьби проти большевицько-російського в 1941-44 рр., але не згадано про боротьбу УПА, що була особливо завзята й довготривала в тому районі України.

У статті Г. Лагодинської-Залеської „Василь Безкоровайний” пропущено один із найголовніших творів сл. п. Василя Безкоровайного — оперету для дітей „Червона шапочка”, що вже десять років не сходить із української сцени на еміграції.

Описи деяких сіл Тернопільщини доходять хронологічно до різних років. Так, опис села Настасова уривається на 1918 р., села Денисів — на 1936 р., села Козівки — на 1934 р., села Воробіївки — на 1939 р. Редакційна стаття „Тернопіль в крутіжі (чому не в „крутежі“? — Ю. В.) історичних подій XX століття” на стор. 9-19 уривається описом 6-тижневого бою між німцями й комуністами за Тернопіль.

Геройчна боротьба ОУН і УПА в тому районі України вимагає значно докладнішого насвітлення саме в такому регіональному виданні.

Ю. Б.

ДВА НОВІ БАЛЕТИ...

Канадійська фірма взяла до свого репертуару для по казу в Канаді новий український балет „Ніч під Івана Купала”, який опрацювала й поставила його авторка, балерина Наталія Доброліж-Майська, молода талановита українка. Новий балет показав у грудні 1969 р. ансамбль „Альберта”. У ньому виведено ворожіння, стрибання через вогні, пускання вінків тощо. Герой

ник витяг із заповітного кутка пляшку „столичної”? Може він ще встиг тверезим оком глянути на найновіше число „Правди”, де в заголовку сказано „Всепереможна хода комунізму”? Завтра вранці він прокінеться з важкою головою й легкою кишенею і матиме в партійному осередку догану за те, що не пішов на п'єсу про Леніна.

Л. П.

балету, парубок, залишає свою дівчину, йде в ліс і знаходить там для неї квіт папороті, але знеможений лісовими привидами падає. Там його знаходить кохана дівчина, і вони щасливо повертаються в село з квітом папороті — символом щастя. Про великий успіх нового балету „Ніч під Івана Купала” писали канадійські „Українські Вісті” 23 квітня 1970 р.

У Нью Йорку 24 травня 1970 р. Балетна Школа під проводом Роми Прийми-Богачевської показала її авторства балет „Квіт Папороті”: також про хлопця, Степана, який знаходить у лісі серед духів квіт папороті й знеможений падає. Але його відшукує дівчина Оксана, і вони повертаються додому.

Де ж була прем'єра — в Канаді чи в Нью Йорку?

Л. М.

ДВІ УВАН В ЕВРОПІ

У канадійському „Вільному Слові” вміщене було звідомлення Президії УВАН в Канаді, в якому між іншим сказано: „На місце неіснуючої, колишньої УВАН у Західній Німеччині, очолюваної проф. П. Курінним, затвердити пропозицію створення Європейської УВАН з дійсними, кореспондентами і співробітниками — членами в країнах Західної Європи...”

Кажуть, що в організованому житті наших учених, зокрема в світовій Президії УВАН, не все в порядку, бо від кінця останньої війни й донині у Західній Німеччині існував і діє Відділ УВАН на чолі з проф. Петром Курінним.

Тож виходить, як: дві УВАН в Європі?

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Вельмишановний Пане Редакторе!

У часописах „Вільне Слово” (Торонто), „Українське Життя” (Чикаґо) і в сатирично-гумористичному журналі „Лис Микита” (Дітройт) з'явилися статті, замітки й карикатури, в яких незгідно з правдою наскільки факти, що кидають тінь на нашу організацію. Управа нашого Відділу одержала в цій справі докладне вяснення від нашого члена інж. Романа Степаняка, яке, за його дозволом і в ім'я правди, просимо вмістити на шпальтах Вашого цінного журналу разом з цим нашим до Вас листом.

Управа 1-го Відділу АДУК в Нью Йорку

Нью Йорк, 18.V. 1970
До Голови 1-го Відділу АДУК в Нью Йорку
Вш. Пана Володимира Ласовського
Високоповажаний Пане Голово!

У зв'язку з появою в деяких українськомовних часописах тенденційно-провокаційних статейок про мою зустріч з Белою Руденко в товаристві знайомих мені 10-ти і коло 20-ти незнайомих осіб 7-го березня ц. р. заявляю:

1) Я був запрошений на цю зустріч особисто, як при-

ватна особа, і не репрезентував там ніякої української організації чи установи. Жадних інших „визначних діячів Асоціації Діячів Української Культури”, як стверджує М. Галів в „Українському Житті”, а слідом за ним повторює „Вільне Слово”, на зустрічі не було.

2) Запрошення на зустріч я одержав від пані Галини Андреадіс, котра запросила на неї декілька своїх приятельок та приятелів, у добрій волі, що це буде дійсно приватна зустріч. Секретом для мене (і для неї) була плянована „підпільно” поява на зустрічі т. зв. „советських дипломатів”.

3) Після майже годинного нашого перебування в їdalні прийшла п-ні Руденко, а за нею увійшли ще три незнані мені, ні моїм приятелям мужчини, котрих пізніше представив зібраним, як представників „Радянської України”, Юрій Косач, якого я особисто не знаю і до того часу не помітив між приявними.

4) Якби я був знав, що на ту „приватну зустріч” будуть введені „радянські дипломати”, то в ніякому разі на таку зустріч не пішов би.

5) Характер цієї зустрічі, не зважаючи на приявність небажаних учасників, не мав жадної політичної основи і був звичайним мистецьким симпозіумом, а тому автор статейки про „нових „радянофілів” даремно заразовує мене в число своїх однодумців.

6) Статейки про цю зустріч у згаданих часописах подані в дуже тенденційному наслітленні, з надто очевидною метою скомпромітувати не так мене, як АДУК, як також ті організації Українського Визвольного Фронту, в яких я працюю. Авторів, подібних до названого, що очевидно є ворожкі організаціям Визвольного Фронту, як і понадпартийній Асоціації Діячів Української Культури, вважаю за суесловів, котрі без достатніх моральних підстав хотіли б встановляти якісь критерії патріотизму для інших, самі іх не маючи. Я особисто зігнорував би всю ту писанину, якби вона не торкалась посередньо організацій, в яких я є членом або з якими співпрацюю.

7) Якщо цей мій „національний гріх” спричинився до упадку морального престижу і репутації АДУК, до якої я належу, то Ви є в праві витягнути з цього належні консеквенції, включно до усунення мене із членства.

Однак, заявляю, що я ніде і ніколи на жадні політичні зустрічі чи компроміси з московською комуною не йшов і ніколи не піду. На це не дозволяє мені пам'ять про трагедію моїх найближчих в ріднім краю, смерть моого батька на Сибіру, як також і моя діяльність протягом всього мого свідомого життя.

До речі, п. Галів згадує про „українську горілку”, натякаючи на якесь частування на тій „зустрічі”. Стверджую, що я особисто заплатив за це „частування” власних 15 доларів.

Здоровлю Вас сердечно

інж. Роман Степаняк (підпис)

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

МОСКВА БОЇТЬСЯ ВІЙНИ З КИТАЕМ

У московській „Правді” з 18 травня ц. р. в зверненні проти Пейпінгу статті „Лжереволюціонери без маски” читаємо:

„Антиленінський курс нинішнього керівництва Китаю дістас свій вияв і в зовнішній політиці. Лінью на підготову до війни проголошено як довгочасну політичну програму всієї нації. На IX з'їзді Китайської Комуністичної Партиї „узаконено” тезу Мао Тсе-тунга, зміст якої зводиться до утвердження наминості і навіть бажаності війни. „Щодо питання про світову війну, — заявив Мао, — то існують тільки дві можливості: або війна викличе революцію, або революція відверне війну”. Роз'яснюючи зміст цієї формули, Лінь Бяо на IX з'їзді КПК, а потім китайська преса незмінно зв'язували і зв'язують революцію з війною. Так, газета „Цзефан Жібао” писала, що революція „повинна неодмінно вилитися у війну”. Згідно з цими настановами війни не тільки не можна уникнути, але навіть треба до неї прагнути. Газета шкодує, що вже чверть століття немає світової війни.

„В одному із своїх видань китайські пропагандисти прямо пишуть: „Теорія про те, що війни можна уникнути, небезпечна теорія... Те, що війна буде, в цьому нема сумніву. Питання тільки в тому, коли вона буде, скоро чи пізно. Війни уникнути неможливо... Треба жорстоко боротися з поглядами, нібито в нинішніх умовах можна уникнути війни”.

Страх перед війною з Китаєм огортає кремлівських володарів і змушує їх ревідувати свою політичну стратегію у відношенні до Америки, Західної Європи і Південної Азії.

ВІДГОМІН ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ

Кілька років добивався Джуліос Епштайн можливості запізнатися з секретними документами „Оперейшен кілгол”*) — про видачу Москви після війни мільйонів підсоветських громадян. Уложену ним резолюцію конгресмен Буш з Нью Йорку тричі вносив до Палати Представників, але Комісія Правил щоразу цю резолюцію відкидала. Тепер Д. Епштайн старається через суд в Сан Франциско добитися оприлюднення цих документів.

На зборах Об'єднаних Республіканців Каліфорнії Д. Епштайн прочитав доповідь про примусову депатріацію до СССР після другої світової війни мільйонів антикомуністів. „Советський уряд, — сказав він, — ще на початку війни проголосив кожного советського солдата, взятого німцями в полон, „зрадником вітчизни”.

*) Оперейшен кілгол — колись застосовувана в англійській флоті кара, при якій об'язану лінвою людину протягували під дном корабля. Звичайно рідко чи що кару витримував.

Над переважною більшістю насильно виданих переведено жорстокі розправи".

Д. Епштайн у своїй доповіді зачитував такий уривок із книжки Свена Стінберга: „Навряд чи є інший приклад в історії, коли режим був такий страшний і зненавижений для значної частини населення, як режим Сталіна. Тільки цей факт пояснює, чому мільйони советських громадян, не менше національно настроєних, як громадяни інших держав, погодилися вступити в союз з агресором проти їх власного режиму..." І все ж всупереч Женевській конвенції британці і американці примусово видали Сталінові на тортури від двох до п'яти мільйонів людей.

На підставі й досі неопублікованого секретного документу Епштайн стверджує, що примусова депатрізація була схвалена у Вашингтоні під впливом комуністів та їхніх поплемінчів, що пролізли в той час до урядових установ і навіть до Білого Дому.

ХТО З КИМ СОЛІДАРИЗУЄТЬСЯ?

Голова Комітету молодечих організацій ССРГ Г. Янаєв в інтерв'ю з кореспондентом московською „Комсомольською Правдою“ (16 травня ц. р.) заявив:

„Міжнародний Союз Студентів вислав телеграму солідарності студентам Кентського університету в ЗСА. Виявляючи волю радянських студентів, Студентська Рада ССР, а також студентські ради найбільших університетів нашої країни вислали до університетських центрів Америки телеграми солідарності з боротьбою своїх американських колег, які тепло прийняло прогресивне студентство ЗСА“.

„Радянська молодь і студенти, — сказав Г. Янаєв, — висловлюють тверду певність у тому, що народи Індо-Китаю з підтримкою Советського Союзу, країн соціалістичного табору, всіх прогресивних сил світу, в тому числі демократичного й прогресивного міжнародного і студентського руху, осягнуть повну перемогу над американським агресором в Камбоджі, Ляосі і В'єтнамі“.

Беручи під увагу загальновідомий факт, що всі громадські, кооперативні і студентські організації та товариства в ССР контролюються КПСС і є удержанями організаціями, висилання подібних телеграм є виразним актом втручання в справи іншої країни. А ті особи в Америці, які „тепло приймають телеграми солідарності“ з комуністами, є зрадниками своєї країни.

НОВІ ПРОБЛЕМИ В СОВЕТСЬКІЙ ШКОЛІ

Кількісна перевага жінок у педагогічній — а також лікарській — професії в ССР породила нову проблему, яку обговорюється тепер в советській пресі. В зв'язку з цим Є. Ільяна пише в „Комсомольській Правді“ з 21 травня:

„... Особливої уваги вимагає виховання хлопчиків. Власне, навряд чи я зроблю відкриття, коли скажу, що сполучення мужеської безхарактерності з природ-

нім прагненням сильної статі до ризика, до гострих відчувань приводить іноді до тяжких наслідків.

Тим часом спільне навчання якось поступово звелює нанівець проблему спеціально мужеського виховання підлітків. У значній мірі цьому сприяють „матріархат“ в педагогічному складі та й неминучий практичний „матріархат“ в класному самоуправлінні. Хлопчики явно вибиваються із загальної схеми сьогоднішньої виховної праці: вони більше пасивні в шкільних заходах, частіше порушують дисципліну, частіше залишаються на другий рік. І якщо залишити остроронь лекції фізкультури, то часто виявляється, що хлопцям практично ніде пізнавати й укріплювати в собі кращі мужеські прикмети“.

ПЕРЕМАЛЬОВУЮТЬ ВІВІСКИ

Цілий ряд ознак свідчить про те, що свою розкладову діяльність серед української і інших національних еміграцій КГБ останнім часом перебудовує, очевидно, переконавшись у малоефективності дотеперішньої діяльності. В советській пресі поширюється коло провідних емігрантів, на яких ведуть свої атаки агентурні журналісти. Підсилюється радіопропаганда і наплив советської літератури та кінофільмів. Просякаючи в американські високі школи, советська агентура намагається через „прогресистів“ впливати на роджених тут дітей емігрантів. Наркотиками, сексом, пігілізмом старається вона морально розкласти молодь, щоб потім „порожні душі“ виповнювати своїм змістом. Русифікучи молодь на Україні, тут, в Америці говорять вони не про „пролетарський інтернаціоналізм“, а про патріотизм, любов до країни батьків, до української мови і культури. Таким чином плянують вони перехопити провід і повести молодь за собою.

Дрібним, але промовистим фактом є зміна беззмістової назви кагебістської експозитури — „Товариства культурних з'язків з українцями за кордоном“ (ще недавно воно називалось з-російська „...за рубежем“) — на патріотичну назву Товариство „Україна“.

Голова правління цього так званого товариства, Валентин Цуркан, зміну назви пояснює тим, що „Україна — це втілення відвічних сподівань народу в чудовому радянському сьогодені“.

Ось такою поетичною мовою заговорили чекісти!

Московські варвари руйнують могили наших героїв, палять наші історичні архіви, глузують з української мови, силою запроваджують російську. Преса в Україні — це інструмент окупантів, підбатожування закованих і обманювання народу. Письменників і поетів, які відважуються виступити зі словом правди, переслідують, в'язнять, замикають у божевільнях.

Із Звернення IV ВЗ ОУН
до Українського Народу

27-ма КОНВЕНЦІЯ УНСоюзу

18-го травня відбулася в Клівленді 27-ма конвенція УНС. Привіт учасникам конвенції склав посадник міста. Президент УНС Йосип Лисогір, відкриваючи конвенцію, згадав про історію УНС. Всіх делегатів на зали разом з членами Управи було 447.

Нарадами керувала президія у складі: адв. І. Фліс — голова, мгбр М. Дужий — 1-й заст., 2-й заст. — П. Дорожинський, мгбр В. Ничай — секретар, пані М. Миляшович — англ. секретар.

У результаті нарад нове керівництво УНС складається з таких осіб:

Головний екзекутивний Комітет: Йосип Лисогір — голова, проф. Іван Телюк — 1-й заступник голови, Марія Душник — 2-й заст. голови, сен. Павло Юзик — 3-й заст. голови на Канаду, Володимир Сохан — 4-й заст. голови, Ярослав Падох — секретар, Петро Пущило — касир.

Головна Контрольна Комісія: Іван Вишник, Іван Геврик (Канада), д-р Ів. Скальчук, д-р Михайло Данилюк та д-р Богдан Гнатюк.

Головні радні: Степан Гавриш, адв. Богдан Футей, Василь Дідюк (Канада), Дмитро Д. Попадинець (Канада), Володимир Запаринок, Євген Репета, Мирослав Кальба, Ганна Гарас, Мирон Куропась, Тарас Шмагала, Ганна Чошик, Андрій Джула, Анатолій Дорошенко, Тарас Шпікула.

ПЕРШИЙ З'ЇЗД АДУК

З участю 25 делегатів і 40 гостей відбувся в Нью Йорку в домі ОУВФ 30 травня Перший З'їзд Асоціації Діячів Української Культури.

Про діяльність Головної Управи АДУК звітував її голова д-р Михайло Кушнір. АДУК має тепер 7 Відділів. Заходами АДУК вийшла збірка поезій Вол. Гаврилюка та збірка поезій Н. Ріпецького. Відділі АДУК у Нью Йорку, Філадельфії, Дітройті, Ірвінгтоні-Пассейку, Монреалі й ін. містах влаштували десятки літературних вечорів і зустрічей, образотворчих виставок, обговорень. АДУК став членом КУК, УККА, СКВУ, беручи активну участь у праці цих організацій.

Значним досягненням АДУК було наладнання випуску періодичного журналу „Естафета” за редакцією д-ра Б. Стебельського і з мовою редакцією ред. В. Давиденка.

Після жвавої дискусії вислухано й обговорено дві доповіді: д-ра Стебельського „Світоглядовий клімат еміграції і обставини її культурної праці” та д-ра М. Кушніра „Перспективи і завдання нашої культурної праці”. Головою Головної Управи АДУК обрано д-ра Б. Стебельського, заст. голови проф. С. Вожаківського, секретарем Аллу Коссовську; члени Управи: ред. В. Давиденко, Ю. Тис-Крохмалюк, М. Черешньовський, Є. Курило, І. Ковалів, Я. Тарнавський, Міра Гармаш, Вол. Гаврилюк; Контрольну комісію очолив д-р М. Кушнір, члени — п-і інж. Леоніда Вертипорха, д-р Вол. Стойко, д-р Вол. Савчак і О. Павлів. Під оплески зібраних обрано проф. д-ра Євгена Вертипорха — президента Головної Ради НТШ, почесним членом АДУК. Делегати

і гості привітали проф. д-ра Є. Вертипорха з його 70-літтям та відомого письменника Фотія Мелешка з 80-літтям відспівянням „Многая літа”.

Після короткої перерви відбувся літературний вечір поетки Міри Гармаш. Доповідь про її творчість виголосила мгбр Ірина Пеленська.

В дальшому тягу праці з'їзду внесено різні пропозиції для покращання праці АДУК і схвалено резолюцію та тексти звернень З'їзду до українського суспільства і до чужоземних діячів культури.

ПРИВАБЛЮЮТЬ СЕКСОМ

До розісланих видавництвом „Новий Шлях” в Торонті листів-замовлень на книжку Уласа Самчука „На твердій землі” додано такий текст:

— „Ти знаєш, що це таке „секс бай фор”?

— Ні, я ще такого не чув.

— Це новий роман Уласа Самчука „На твердій землі” з життя українського повоєнного емігранта в Канаді. Має 400 сторін друку і дуже цікавий!

— При чому ж тут „секс бай фор”?

— Бо в цьому романі багато сексу.

— А чому „бай фор”?

— Во коптус чотири долари!”

На цім же листку ілюстрація: молодий чоловік на вухо своєму приятелеві оповідає що радісну новину. Але невже аж так захопився сексом Улас Самчук, що на вухо треба оповідати про появу його чергової книжки?

В ОБОРОНИ АЙНШТАЙНА

Всю українську пресу на еміграції облетіла вістка про те, що наш відомий науковець Олекса Віланюк спільно з індійським фізиком Сударшаном опублікував в ЗСА працю, в якій довів, що Айнштайн не подав ще одної з розв'язок своїх релятивістичних рівнянь. Айнштайн, читаємо в цій вістці, твердив, що ніщо не може рухатися швидше, як три мільйони кілометрів на секунду, отже з швидкістю світла...

До цієї вістки подаємо корективу: і Айнштайн і всі підручники фізики твердили і твердять, що швидкість світла не три мільйони, а триста тисяч кілометрів на секунду. Повідомляючи про осяги наших науковців, треба точно узгіднювати з ними всі дані.

К. З.

ДОБРІ СОВЕТСЬКІ ДЯДІ І ЗЛИЙ ТУРИСТ

„Львовская Правда” з 26 квітня ц. р., розповідаючи про туристів з Канади, звернула окрему увагу на 44-літнього Володимира Захарчука, який, мовляв, прибувши з Торонта, „потягнув на летовиці горілки” і почав бешкетувати. Пив і бешкетував він і в Києві і у Львові, похвальючись, що своїми доларами може „застелити підлогу”. Ніякі умовляння „молодого, скромного, симпатичного перекладача” не помагали. „Все це,

пише кореспондент М. Григорчук, — було б півбіди. А от дикі антирадянські вигуки Захарчука не на жарт занепокоїли обслугований персонал готелю „Інтурист”... „Йому привітливо кажуть „добриден”, а він відповідає „іди геть!” Зажурений кореспондент нарікає: „Ось що зробили з людиною його буржуазно-націоналістичні наставники”.

В такому лицемірному стилі ленінського „гуманізму” написана вся стаття, яка закінчується ствердженням, що „приборкати розперізаного туриста виявилось неможливим”, і тоді йому „запропонували покинути межі нашої „родині”.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Пишім так, як воно є

Порівнюю нашу пресу на еміграції з американською, навіть іншомовною етнічною пресою, і в око мені впадає часто, особливо в звітках з різного роду імпрез, надміру похвальний тон звітодавців. Присутні на зборах чи академіях у нас завжди виповнюють залі „по береги”, „віцерть”. Промови завжди „глибокозмістовні”, рецитатори „геніяльні”, одним словом — самі тобі „духові пири”. Поети і письменники, які виступають на тих імпрезах, обов’язково „широковідомі”, а їхні твори „епохальні”. Це стосується також рецензій на нові книжки, в яких завжди авторів підносять попід небеса, і у висліді складається враження, що літературної критики ми не маємо, бож не можуть всі письменники бути попід небесами.

Я люблю театр, розумію, що нашим аматограм акторам і співакам тяжко дорівняти до професійних акторів американських театрів, а проте у рецензіях на театральні вистави гру і спів їх представляється так, що треба дивуватися, чому не виступають вони на світових сценах. Неважек би наші люди перестали любити свій театр і ходити до нього, якби про ту чи іншу виставу писали правду, підкреслюючи позитивні й негативні сторони у грі і співах виконавців?

І наші мистецькі виставки. Я майже ні одної в Нью Йорку не пропустив, але годі вчитати в рецензіях з виставок об’єктивну оцінку наших артистів-малярів чи скульпторів. Усі — генії! До того ж рецензенти навчилися писати якось дивно-незрозумілою для невтаємничених мовою — чи не отісю „герметичною” мовою, якою писали середньовічні альхеміки.

Що ж і казати про звіти з музичних дитячих вечорів, де кожний виконавець — вундеркінд,

який „захоплює авдиторію своєю грою” на фортепіані чи скрипці. А маленький Іvasik, що побренікав собі трохи на тому фортепіані чи поцигиковав на скрипці, може й справді подумати, що він віртуоз — і покине вчитися.

У наших газетах раз-у-раз зустрічаємо оплачувані фотографії „градуантів” гайскулів із написаними самими ж татусями зворушливими текстами: які то вони, мовляв, талановиті та розумні. А таких градуантів в Америці щороку нараховується кілька мільйонів, і ніхто їхніх фотографій у газетах не друкує, бо й паперу не вистачило б.

Перепрошуючи, що забрав так багато місця, закликаю всіх чесних людей, що дописують до газет: пишіть правдиво, пишіть об’єктивно. І не бійтесь воріженьків. Не бійтесь критики.

О. Нетудихата

З ПІДСОВЕТСЬКОГО ГУМОРУ

Я Р М А Р О К

Я продавав корову. Він підійшов і спітав:

— Скільки ви просите за це?
— Це корова, — мовив я.
— То не важить, — відказав. — Скільки коштує цей надувний матрац?
— Це корова, — сказав я.
— Не має значення. Якщо вапі бідони не продаються, нащо ви їх тут виставили?
— Вони продаються. Я хотів сказати, вона продається. Це — корова.
— А ви думайте, коли кажете, — повчально зауважив він. — І взагалі, собак треба продавати в намордниках.
— Це корова, — сказав я. — М-у-у-у...

— М-у-у-у... — перекривила корова.
— Ах, це корова! — збагнув він, нарешті, і запитав у корови: — Скільки ви за нього просите?

— Я вам його дарую, — сказала корова й приємно посміхнулась. — Ви мені зразу сподобалися.

— Та кому він потрібний! — промовив він. — Краще ходімо кататись на каруселі!

І вони пішли, помахуючи хвостами.

Вадим Левін

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!